

GÜCOOKERITHIA MAATHANI

Andũ a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Ūyũ nĩguo ūhoru ūrĩa Musa aarĩirie andũ a Isiraeli othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi, gatagatĩ ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu.

² (Kuuma Horebu* gũthiĩ Kadeshi-Barinea, kugerera njĩra ya kĩrĩma gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa mĩthenya ikũmi na ūmwe.)

³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ūmwe-rĩ, Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ūrĩa wothe Jehova aamwathĩte ameere.

⁴ Ūndũ ūyũ wekĩkire thuutha wake gũkorwo atooretie Sihoni mũthamaki wa Aamori, ūrĩa wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatooretie Ogu mũthamaki wa Bashani, ūrĩa wathamakaga Ashitarothu arĩ kũu Edirei.

⁵ Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩirie gũtaarĩria ūhoru wa watho ūyũ, akiuga atĩrĩ:

⁶ Jehova Ngai witũ aatwĩrĩre tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, "Ihinda rĩrĩa mũikarĩte kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩrĩiganĩte.

* **1:2** Kĩrĩma kĩa Horebu kĩaĩkaine na rĩutwa rĩngĩ ta Kĩrĩma gĩa Sinai.

⁷ Thariai kambĩ mũthiĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori; mũthiĩ kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, na Negevu o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthiĩ o nginya bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati.

⁸ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete bũrũri ũyũ. Thiĩi kuo mwĩgwatĩre bũrũri ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa akiuga nĩakaũhe maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao.”

Gũthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hĩndĩ iyo ndaamwĩrire atĩrĩ, “Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota ndĩ o nyiki.

¹⁰ Jehova Ngai wanyu nĩamũingĩhĩtie mũno nginya ũmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ.

¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromũingĩhia maita ngiri, na amũrathime o ta ũrĩa eeranĩire!

¹² No rĩrĩ, ingĩhota atĩa gũkuua mathĩina manyu, na mĩrigo yanyu, o na maciira manyu ndĩ o nyiki?

¹³ Thuurai andũ oogĩ, na amenyi maũndũ, o na atĩiku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu ndĩmatue anene mamũrorage.”

¹⁴ Inyuĩ mwanjookeirie atĩrĩ, “Ũndũ ũcio watua nĩ ũgwĩka nĩ mwega.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ oogĩ na atĩiku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria a ikundi cia andũ

ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mĩrongo
ĩtano na cia ikũmi, matũke anene a mĩhĩrĩga.

¹⁶ Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-
inĩ rĩu ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩriai maci-
ira gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu, na
mũmatuithanagie na kĩhooito, kana nĩ ciira ũrĩ
gatagatĩ ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ũngĩ, kana
Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ.

¹⁷ Mũtikanathutũkanie mũgĩtua ciira; thik-
agĩrĩriai andũ arĩa anene na arĩa anini o
ũndũ ũmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na
ũrĩkũ, nĩgũkorwo ũtuanĩri ciira nĩ wa Ngai.
Ndehagĩrai ciira ũrĩa wothe wamũritũhĩra, na
nĩndĩũthikagĩrĩria.

¹⁸ Na hĩndĩ iyo ngĩmwĩra maũndũ mothe
marĩa mwgĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Athigaani Gũtũmwo

¹⁹ Ningĩ o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathire-
rĩ, nĩtwoimire Horebu, tũgĩthiĩ twerekeire
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori tũtuĩkanĩirie
werũ-inĩ ũcio mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o ũcio
mweyoneire, na nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Kadeshi-
Barinea.

²⁰ Hĩndĩ iyo ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩmũkinyĩte
bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori, ũrĩa Jehova
Ngai witũ aratũhe.

²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wanyu nĩamũheete
bũrũri ũcio. Ambatai mũthiĩ mũwĩgwatĩre
ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa
maithe manyu aamwĩrire. Mũtikanetigĩre;
kana mukue ngoro.”

²² Ningĩ inyuĩ, inyuothe mũgĩũka harĩ
niĩ mũkĩnjĩra atĩrĩ, “Reke tũtũme andũ

mathiĩ mbere iitũ magatũthigaanĩre bũrũri ũcio, matũcookerie ũhoru ũkonĩĩ njĩra ĩrĩa twagĩĩrwo kũgerera na matũũra marĩa tũgũkora.”

²³ Rĩciiria rĩu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ũndũ ũcio ngĩthuura andũ ikũmi na eerĩ thĩinĩ wanyu, o mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ũmwe.

²⁴ Makiumagara makĩambata bũrũri ũcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtuamba kĩa Eshikoli na magĩtuĩria ũhoru wakĩo.

²⁵ Nĩmakuire matunda mamwe ma bũrũri ũcio, magĩtũrehere, na magĩtũcookeria ũhoru atĩrĩ, “Bũrũri ũcio Jehova Ngai witũ araatũhe nĩ mwea.”

Ũremi wa Gũũkĩrĩra Jehova

²⁶ No inyuĩ mũtiendaga kwambata mũthiĩ kuo; nĩ mwaremeire rĩathani rĩa Jehova Ngai wanyu.

²⁷ Mũkĩnugunĩka mũrĩ thĩinĩ wa hema cianyu, mũkiuga atĩrĩ, “Jehova nĩatũthũire; nĩkĩo aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ ma Aamori nĩguo matũniine.

²⁸ Tũngĩgĩthiĩ na kũ? Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrwo nĩ hinya tondũ maroiga atĩrĩ, ‘Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũũra mao nĩ manene mũno, na mairigĩrwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na nĩtũronire ariũ a Anaki† kuo.’ ”

²⁹ Nĩĩ na nĩĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtikamake, na mũtikametiĩgĩre.

† **1:28** Aanaki nĩo maatũũraga Kaanani, na nĩo magwetetwo ta marimũ ma andũ.

30 Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrathii amũtongoretie, nĩekũmũrũĩrĩa, o ta ũrĩa aamũrũĩrĩre kũu bũrũri wa Misiri mũkĩonagĩra na maitho manyu,

31 na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuuĩte, o ta ũrĩa mũndũ athiiga akuuĩte mũriũ, akĩmũkuua kũrĩa guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ.”

32 No o na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai wanyu,

33 ũrĩa wathiiaga amũtongoretie mũrĩ rũgendo-inĩ rwanyu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra ĩrĩa mũkũgera.

34 Rĩrĩa Jehova aaiguire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ:

35 “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciaro rũrũ rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtire atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene,

36 tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njiaro ciake, tondũ nĩarũmĩrĩre Jehova na ngoro yake kũna.”

37 O na nii Jehova nĩandakarĩre akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bũrũri ũcio.

38 No ndungata yaku, Joshua mũrũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe ũgaatongoria Isiraeli mathii makaũgae.

39 Na rĩrĩ, andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩigatoonya bũrũri

ũcio. Nĩngaũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtuĩke wao.

⁴⁰ No inyuĩ-rĩ, hũndũkai, mumagare mũthiĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrorete Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ iyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩtĩrie Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ inyuothe o mũndũ o mũndũ akĩioha indo ciake cia mbaara, mwĩciirĩtie atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, ‘Tigai kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.’ ”

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio na nĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rũnano rwanyu mũkĩambata mũgĩthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴⁴ Nao Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra, makĩmũingata ta mĩrumbĩ ya njũkĩ, nao makĩmũhũũra kuuma Seiru o nginya Horoma.

⁴⁵ Mwacookire mũgĩũka mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria.

⁴⁶ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩũkara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarire kuo.

2

Kũũrũũra Werũ-inĩ

¹ Thuutha ũcio tũkĩhũndũka, tũkiumagara tũrorete na werũ-inĩ, tũgĩthiĩ na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte.

Tũkĩũrũũra bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ihinda iraaaya.

² Nake Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ,

³ “Nĩmũrũũrĩte bũrũri ũyũ ũrĩ irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini.

⁴ Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũrĩ hakuhĩ gũtuĩkanĩria bũrũri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia Esaũ, arĩa matũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ mwĩmenyererei mũno.

⁵ Mũtikamoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ũtuĩke wake mwene.*

⁶ Irío iria mũrĩrĩlaga na maaĩ marĩa mũrĩnyuuaga mũrĩmarĩhaga na betha.’ ”

⁷ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-inĩ wothe wa moko manyu. Nĩamũmenyereire rũgendo-inĩ rwanyu werũ-inĩ ũyũ mũnene. Mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna ĩthirĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩ.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara ya gũthiĩ Araba ĩrĩa yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyiita barabara ya werũ ya gũthiĩ Moabi.

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnie andũ a Moabi kana ũmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini.

* **2:5** Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni nĩmahutanĩtie na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete bũrũri wa gũtũũra.

Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtuĩke igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩ maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki.

¹¹ O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi.

¹² Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũũra kuo ithenya rĩao, o ta ũrĩa andũ a Isiraeli meekire bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamaheire megwatĩre ũtuĩke wao.)

¹³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ũkĩrai mũringe Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩringa karũũ kau.

¹⁴ Mĩaka mĩrongo itatũ na ĩnana nĩyathirire kuuma hĩndĩ ĩrĩa tuoimire Kadesh-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda kũ gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaro ruothe rwa andũ arĩa maathiiaga ita rũgĩkorwo rũthirĩte kũu kambĩ-inĩ, o ta ũrĩa Jehova aamerĩte na mwĩhĩtwa.

¹⁵ Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩre nginya hĩndĩ ĩrĩa aamaniinire biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũndũ wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathiiaga ita aakuire-rĩ,

¹⁷ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ,

¹⁸ “Ũmũthĩ nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, bũrũri-inĩ wa Moabi.

¹⁹ Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩnie kana mũmoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri o na ũmwe wa Aamoni.

Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtuĩke igai rĩao.”

²⁰ (O naguo ũcio watuĩtwo ta bũrũri wa Arefai, arĩa matũũrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi.

²¹ Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Aanaki. Jehova nĩamaniinire makĩeherera Aamoni, nao makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao.

²² Ũguo noguo Jehova eekĩire njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrĩte Seiru, hĩndĩ ĩrĩa aaniinire Aahori mehere mbere yao. Nĩmamarutũrũire, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao nginya ũmũthĩ.

²³ Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ gũthĩ o nginya Gaza, nĩmaniinirwo nĩ Akafitori arĩa moimĩte Kafitori, nao magĩtũũra kuo ithenya rĩao.)

Sihoni Mũthamaki wa Heshiboni Kũhootwo

²⁴ “Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũrĩa, Mũamori mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai kũrĩa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ũcio.

²⁵ Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako nĩ ũndũ wanyu. Ciaigua ũhoru wanyu nĩikũinaina na inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ũndũ wanyu.”

²⁶ Tũrĩ werũ-inĩ wa Kedemothu nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgĩe na thayũ, na ngĩmwĩra atĩrĩ,

²⁷ “Twĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩrĩa nene tũtikwahũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

28 Twenderiei irio cia kūrĩa na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha. No rĩrĩ, ũtwĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie kũu na magũrũ,

29 o ta ũrĩa njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a Moabi arĩa matũũraga Ari maatwĩkire, nginya tũringe Rũũ rwa Jorodani tũkinye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai witũ araatũhe.”

30 No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni nĩaregire tũtuĩkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩatũmire roho wake ũng’athie, na akĩũmia ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta ũrĩa ekite rĩu.

31 Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩndambĩrĩria kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai kũmahũũra mũmatorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũcio wake.”

32 Hĩndĩ ĩrĩa Sihoni oimagarire na mbũtũ yake yothe nĩguo acemanie na ithuĩ mbaara-inĩ kũu Jahazu,

33 Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ maitũ na ithuĩ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na ariũ ake na mbũtũ yake yothe.

34 Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyiita matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe.

35 No mahiũ na indo iria twaatahire kuuma matũũra macio twanyĩtire nĩtweyoeire tũgĩthĩ nacio.

36 Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ kĩaanda-inĩ kũu, nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩririe hinya. Jehova Ngai witũ nĩaneanire matũũra mothe kũrĩ ithuĩ.

³⁷ No kũringana na watho wa Jehova Ngai witũ, mũtiigana gũkuhĩrĩria bũrũri o na ũrĩkũ wa Aamoni, kana mũgĩkuhĩrĩria bũrũri ũrĩa wariganĩtie na Rũũĩ rwa Jaboku, o na kana bũrũri ũrĩa ũthiũrũrũkĩirie matũũra marĩa marĩ irĩma-inĩ.

3

Ogu Mũthamaki wa Bashani Kũhootwo

¹ Nĩtwacookire tũkĩgarũrũka na tũkĩambata na nĩjira tũrorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani akiumagara na mbũtũ ciake ciothe cia ita oke ahũũrane na ithuĩ kũu Edirei.

² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita na bũrũri wake moko-inĩ maku. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai witũ akĩneana Ogu mũthamaki wa Bashani moko-inĩ maitũ na mbũtũ yake yothe. Tũkĩmooraga na tũtiatigirie mũndũ o na ũmwe.

⁴ Ihinda-inĩ rĩu tũkĩmatunya matũũra mao mothe. Gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩa matũũra mao mĩrongo itandatũ tũtaamatunyire, marĩa maarĩ bũrũri-inĩ ũcio wothe wa Arigobu, ũthamaki-inĩ wa Ogu kũu Bashani.

⁵ Matũũra macio mothe maarĩ mairigĩre na hinya, na thingo ndaaya na igũrũ, na ihingo ciarĩ na mĩgĩlko, na ningĩ no kwarĩ tũtũũra tũingĩ tũtaarĩ tũirigĩre.

⁶ Nĩtwamanangire biũ, o ta ũrĩa tweekĩte Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, tũkĩananga

matũũra mothe manene, o na tũkĩniina arũme na andũ-a-nja o na ciana.

⁷ No mahiũ mothe na indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene nĩtwacioire tũgĩthiĩ nacio.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ihinda-inĩ rĩu nĩtwatunyanire bũrũri ũrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, kuuma kũrĩ ahamaki acio eerĩ a Aamori, naguo uumĩte kĩaanda kĩa Arinoni nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Herimoni.

⁹ (Kĩrĩma kĩa Herimoni gũitagwo Sirioni nĩ Asidoni; nao Aamori magũitaga Seniru.)

¹⁰ Nĩtwatahire matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani.

¹¹ (No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩaake kĩaarĩ gĩa cuuma, na kĩaarĩ na ũraihi wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,* na warĩ wa buti ithathatũ.† Gĩtanda kũu kĩrĩ o kũu Raba kwa Aamoni.)

Kũgayania Bũrũri

¹² Naguo bũrũri ũrĩa twatunyanire hĩndĩ iyo-rĩ, nĩndagaĩire andũ a Rubeni na a Gadi bũrũri ũrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyiitana na kĩaanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo.

¹³ Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na Bashani guothe, kũrĩa Ogu

* **3:11** nĩ ta mita 4 † **3:11** nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

aathanaga, ngĩkũhe nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wotho wa Arigobu kũu Bashani hĩndĩ ĩmwe wetagwo bũrũri wa Arefai.

¹⁴ Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩre bũrũri wotho wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gũgũitanio nake, nĩ ũndũ ũcio Bashani gwĩtagwo Havothu-Jairu o nginya ũmũthĩ.)

¹⁵ Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru.

¹⁶ No andũ a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ũrĩa uumĩte Gileadi ũgaikũrũka nginya kĩaanda kĩa Arinoni (mũhaka warĩ gatagatĩ ga kĩaanda kĩa), ũgacooka ũgakinya rũũĩ-inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni.

¹⁷ Mũhaka wakuo wa mwena wa ithũĩro warĩ Rũũĩ rwa Jorodani kũu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩgwatĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu.

¹⁹ No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu (nĩnjũũĩ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete,

²⁰ nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, nao makorwo meyoeire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre

hatuïke hanyu.”

Musa Kûgirio Kûringa Rûũĩ rwa Jorodani

²¹ Ningĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maitho maku ũrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekĩte athamaki acio eerĩ. Ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathiĩ.

²² Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩa.”

²³ Hĩndĩ ãyo nĩndathaithire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ:

²⁴ “We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩirie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai ĩrĩkũ igũrũ kana thĩ ĩngĩka cĩko cia hinya ta iria wee wĩkaga?

²⁵ Reke ninge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rûũĩ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶ No nĩ ũndũ wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩirie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhoru ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩirie rĩngĩ ũndũ wĩgĩ ũhoru ũcio.

²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ ndũkũringa rũũĩ rũrũ rwa Jorodani.

²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũũmĩrĩirie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathiĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.”

29 Nĩ ùndũ ùcio tũgĩkara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhĩ na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathĩkĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo mũthiĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe.

² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa wothe warũmagĩrĩra Baali ya Peori,

⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩre Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ùcio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩiguaga ũhoru wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, “Ti-itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.”

⁷ Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ hakuhĩ nao ta ũrĩa Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhĩ na ithuĩ rĩrĩa rĩothe tũkũmũhooya?

⁸ Ningĩ nĩ rūrĩrĩ rūrĩkũ rūngĩ rūnene ũũ rūrĩ na watho wa kūrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kīhooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩiguĩte nĩgeetha mūtikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgūtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha.

¹⁰ Ririkanai mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩrĩre atĩrĩ, “Cookanĩrĩa andũ mbere yakwa nĩguo maigue ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩindigĩra rĩrĩa rĩothe megūtũũra muoyo bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio.”

¹¹ Nĩmwakuhĩrĩrie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ ĩrĩa kĩarĩĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu.

¹² Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩamwarĩirie arĩ thĩinĩ wa mwaki ũcio. Nĩmwaiguire mũgambo, no gũtirĩ kĩndũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho.

¹³ Nĩamũmenyithirie ũhoru wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga.

¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio wa kūrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgĩrio Kũhooya Mĩhianano

15 Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩirie o kũu Horebu arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei mũno,

16 nĩgeetha mũtikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano mũicũhie, mũhiano wa kĩndũ o gĩothe, ũthondeketwo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrũme kana wa mũndũ-wa-nja,

17 kana wa nyamũ o yothe ĩrĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yothe ĩrĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ,

18 kana mũhianĩre wa nyamũ o na ĩrĩkũ ĩtambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na ĩrĩkũ ĩrĩa ĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ.

19 Na rĩrĩa mwarora igũrũ, muona riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igũrũ, mũtikanaguucĩrĩrio mũciinamĩrĩre, kana mũhooe indo irĩa Jehova Ngai wanyu aagaĩire ndũrĩrĩ iria ciothe ĩrĩ gũkũ thĩ.

20 No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa Misiri, nĩgeetha mũtuĩke andũ ake kũmbe, o ta ũrĩa mũtarĩi rĩu.

21 Jehova nĩandakarĩire nĩ ũndũ wanyu, na akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũĩ rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu.

22 Nĩĩ ngaakuĩra bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũĩ rwa Jorodani; no inyuĩ mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio mwega.

23 Mwĩmenyererei mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩire na inyuĩ; mũtikanethondekere

mũhianano wa kīndũ o gĩothe kīrĩa Ngai akaananĩtie.

²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mūtũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iraaya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu, mūtũme arakare-rĩ,

²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mũtigatũura kũndũ kũu ihinda iraaya na hatĩrĩ nganja nĩ mũkaaniinwo.

²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria.

²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithon-deketwo nĩ andũ cia mĩtĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ.

²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu, nĩmũkamuona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe.

³⁰ Rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ mathĩĩna-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha.

³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana

ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu
ma tene kĩrĩa aarĩkanĩire nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoru wa matukũ marĩa
mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu, kuuma
mũthenya ũrĩa Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ;
ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa
kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ,
kana nĩ kũrĩ kwaiguĩka ũndũ ũngĩ taguo?

³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo
wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũrĩa
inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo?

³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ
ĩrũrutĩte thĩinĩ wa rũrĩa rũngĩ, na ũndũ wa
magerio, na kũringa ciama, na morirũ, na
kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara
ĩrĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana
ciĩko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ
marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩire
kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha
mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tiga o we
wiki gũtirĩ ũngĩ.

³⁶ Nĩatũmire mũigue mũgambo wake kuuma
igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia
mwaki wake mũnene, na mũkĩigua ciugo ciake
ikiuma mwaki-inĩ ũcio.

³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene,
na agĩthuura njiaro iria igooka thuutha wao,
nĩamũrũtire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene,
na agĩtwarana na inyuĩ,

38 nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ũtuĩke igai rĩanyu, ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

39 Menyai na mũnyiite na ngoro cianyu ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ũngĩ.

40 Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene ma Kũũrĩra

41 Hĩndĩ iyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani,

42 marĩa mũndũ o na ũrĩkũ ũragĩte mũndũ angĩorĩire angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩire itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake.

43 Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wa Manase.

Kĩambĩrĩria gĩa Kũrutana Watho

44 Ũyũ nĩguo watho ũrĩa Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre.

45 Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri,

⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ ĩrĩa moimaga bũrũri wa Misiri.

⁴⁷ Nĩmegwatĩire bũrũri wake na makũĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani.

⁴⁸ Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni ũgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni),

⁴⁹ na ũkanyĩita Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikũmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩigui irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmwĩra ũmũthĩ mũkĩiguaga. Mũmeerute na mũtigĩrĩre nĩ mwamarũmĩrĩra.

² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu.

³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo ũmũthĩ.

⁴ Jehova aaranĩrie na inyuĩ ũthiũ kwa ũthiũ arĩ thĩnĩ wa mwaki kĩrĩma igũrũ.

⁵ (Hĩndĩ ĩyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ũhoro wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ũcio,

na mûtiigana kwambata kîrîma igûrû.) Nake akîmwîra atîrî:

6 “Nî nî Jehovah Ngai waku, ûrîa wakûrutire bûrûri wa Misiri, kuuma bûrûri wa ûkombo.

7 “Ndûkanagîe na ngai îngi tîga nî.

8 “Ndûkanethondekere mûhianano mûicûhie wa mûhianîre wa kîndû o gîothe kîrî kûûrîa igûrû, kana gûkû thî, kana kîrî maaî-nî marîa marî mûhuro wa thî.

9 Ndûkanacinamîrîre kana ûcihooe, nîgûkorwo nî Jehovah Ngai waku ndî Ngai ûrî ûiru, herithagia ciana nî ûndû wa mehia ma maithe mao nginya rûciaro rwa gatatû na rwa kana rwa andû arîa maathûire,

10 no nî ngonania wendo kûrî njiarwa ngiri na ngiri cia andû arîa manyendete na magaathîkîra maathani makwa.

11 “Ndûkanagwete rîitwa rîa Jehovah Ngai waku na itherû, nîgûkorwo Jehovah nda-gatua atî mûndû ndehîtie ûrîa ûgwetaga rîitwa rîake na itherû.

12 “Menyagîrîra mûthenya wa Thabatû ûwamûrage, o ta ûrîa Jehovah Ngai waku agwathîte.

13 Rutaga wîra waku wothê mîthenya îtandatû,

14 no mûthenya wa mûgwanja nî Thabatû ya Jehovah Ngai waku. Mûthenya ûcio ndûkanarute wîra o na ûrîkû, wee mwene, kana mûrûguo, kana mwarîguo, kana ndungata yaku ya mûndû mûrûme kana ya mûndû-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamû o na îrîkû

yaku, kana mūgeni ũrĩ gwaku mūciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mündũ mūrũme o na ya mündũ-wa-nja o nacio ihurũke o tawe.

¹⁵ Ririkanaga o nawe warĩ ngombo bŭrũri wa Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakŭrutire kuo na njara ĩrĩ hinya na guoko kwa ũhoti gŭtambŭrũkĩtio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai waku agwathĩte ũmenyagĩrĩre mŭthenya wa Thabatũ.

¹⁶ “Tĩa thoguo na nyũkwa o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ, na maündũ maku magĩrĩre bŭrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹⁷ “Ndũkanoragane.

¹⁸ “Ndũkanatharanie.

¹⁹ “Ndũkanaiye.

²⁰ “Ndũkanaigĩrĩre mündũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo.

²¹ “Ndũkanacumĩkĩre mŭtumia wa mündũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanerĩrĩre nyũmba ya mündũ ũrĩa ũngĩ kana gĩthaka gĩake, kana ndungata yake ya mündũ mūrũme kana ya mündũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa mündũ ũrĩa ũngĩ.”

²² Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩirie ũngano wanyu wotha na mŭgambo mŭnene kĩrĩma-inĩ kũ arĩ thĩinĩ wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ũndũ ũngĩ. Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩnengera.

²³ Rĩrĩa mwaiguire mŭgambo ũkiuma nduma-

inĩ iyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothe nĩmookire kũrĩ nĩ.

²⁴ Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake na ũnene wake, na nĩtũiguĩte mũgambo wake ũkiuma mwaki-inĩ. Ũmũthĩ nĩtwonete atĩ mũndũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake.

²⁵ No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ũyũ mũnene ũũ nĩ ũgũtũniina, na nĩtũgũkua tũngĩigua mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ingĩ.

²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũrĩ muoyo ũrĩ waigua mũgambo wa Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki ta ũrĩa ithuĩ tũiguĩte, na agatũũra muoyo?

²⁷ Wee thiĩ ũkuhĩrĩrie, ũigue ũrĩa wotho Jehova Ngai witũ ekuuga. Ũcooke ũũke ũtwĩre ũrĩa wotho Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke.”

²⁸ Jehova nĩamũiguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte ũrĩa andũ aya makwĩrite. Ũhoro ũcio wotho maarĩtie nĩ mwega.

²⁹ Naarĩ korwo magĩa na ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmitie maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga maũndũ mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

³⁰ “Thiĩ ũmeere macooke hema-inĩ ciao.

³¹ No wee-rĩ, ikara haha harĩ nĩ nĩgeetha ngũhe ũhoro wa maathani mothe, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ũrĩmarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre

marĩ bŭrŭri ũrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ũtuĩke wao.”

³² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwathĩte; mŭtikarore na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³³ Thiiagai na mĩthiĩre ĩrĩa yothe Jehova Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mŭtũũre muoyo na mũgaacĩre, na nĩguo mŭtũme matukũ manyu maingĩhe ma gŭtũũra bŭrŭri ũcio mũkegwatĩra.

6

Enda Jehova Ngai Waku

¹ Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa kŭrŭmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndĩmŭrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mŭrĩ bŭrŭri ũcio mŭkũringa Rũũ rwa Jorodani mũthiĩ mŭkawĩgwatĩre ũtuĩke wanyu.

² Nĩgeetha inyuĩ na ciana cianyu, na ciana ciao iria igooka thuutha mwĩtigagĩre Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mŭgŭtũũra muoyo, na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wotho wa kŭrŭmĩrĩrwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na nĩguo mŭtũũre mũkenete matukũ maingĩ.

³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, thikĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwathĩkaga nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na ningĩ nĩgeetha mũingĩhe mũno mŭrĩ bŭrŭri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre.

⁴ Atĩrĩrĩ, wee Isiraeli, thikĩrĩria: Jehova Ngai witũ, we wiki nowe Jehova.

⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe.

⁶ Maathani maya ndĩrakũhe ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku.

⁷ Ũmarutage ciana ciaku na kũyo. Aragia ũhoro wamo rĩrĩa ũikarĩte gwaku mũciĩ na rĩrĩa ũgũthiĩ na njĩra, o na rĩrĩa ũkomete na rĩrĩa wokĩra.

⁸ Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku marĩ imenyithia, na ũmohagĩrĩre ũthiũ-inĩ waku.

⁹ Maandĩke hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku, o na ũmaandĩke ihingo-inĩ ciaku.

¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũcio erĩire maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩrĩra Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra manene, mega, ũtaakĩte wee mwene,

¹¹ na akũhe nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, no tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaĩyũ ĩrĩa ũtaahandĩte wee mwene; hĩndĩ ĩyo warĩa na wahũũna,

¹² ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, agĩkũruta bũrũri wa ũkombo.

¹³ Witigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩtwa rĩake.

¹⁴ Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa makũrigiicĩirie;

15 nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara make nĩmagagũũkĩrĩra magũcine, na makũniine biũ ũthire bũrũri-inĩ ũcio.

16 Mũtikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa.

17 Mũtikanaage kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irĩkanĩro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre.

18 Īkaga maũndũ marĩa moonagwo nĩ Jehova magĩrĩre na mega, nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthĩ ũkegwatĩre bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩre maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa,

19 atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

20 Matukũ-inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre, nĩ kũ?”

21 Ũkaamũcookeria atĩrĩ: “Ithuĩ twarĩ ngombo cia Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova agĩtũruta bũrũri ũcio wa Misiri na ũndũ wa guoko gwake kwa hinya.

22 Nĩtweyoneire na maitho maitũ Jehova akĩringa ciama na agĩka maũndũ ma kũgegania, maũndũ manene mũno na ma kũmakania, akĩmeeka kũu bũrũri wa Misiri, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothe.

23 No nĩatũrutire kuuma kũu nĩgeetha atũrehe gũkũ nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩre

maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa.

²⁴ Nake Jehova agĩtwatha twathĩkagĩre kĩrĩra kĩa watho wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na twĩtigagĩre Jehova Ngai witũ, nĩgeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe, na tũtũũre muoyo o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

²⁵ Na ithuĩ tũngĩmenyerera gwathĩkĩra watho ũyũ wothe tũrĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ.”

7

Kũingata Ndũrĩrĩ

¹ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũrĩa ũratoonya ũkawĩgwatĩre na aingate ndũrĩrĩ nyingĩ ikweherere, nacio nĩ Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi, ndũrĩrĩ mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ,

² na rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ iyo no nginya ũgaciniina biũ. Ndũkanagĩe na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciiguĩre tha.

³ Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanaheane airĩtu anyu kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao,

⁴ nĩgũkorwo nĩmakagarũra aanake anyu matige gũcooka kũnũmĩrĩra, na matuĩke a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine na mamũniine o narua.

⁵ Ũũ nĩguo mũkaameeka: Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga ma igongona

ciao, na mŭtemange itugĩ ciao cia Ashera, o na mŭcine mĩhianano yao na mwaki.

⁶ Nĩgũkorwo inyuĩ mŭrĩ rŭrĩrĩ rwamŭrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamŭthurire kuuma ndŭrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mŭtuĩke rŭrĩrĩ rwake, rŭrĩrĩ rŭrĩ bata mŭno harĩ we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akĩmũthuura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndŭrĩrĩ iria ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mŭno gũkĩra andũ arĩa angĩ othe.

⁸ No nĩ ũndũ wa Jehova kŭmwenda na kŭmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩre maithe manyu ma tene, nĩkĩo aamŭrutire na guoko gwake kŭrĩ hinya, na akĩmũkũũra akĩmŭruta bŭrũri wa ũkombo, kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mŭthamaki wa bŭrũri wa Misiri.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai; o we Mŭrungu ũrĩa mwĩhokeku, ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kŭrĩ njaro ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera maathani make.

¹⁰ No rĩrĩ,
arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria na njĩra ya
kũmaniina biũ makĩonaga;
ndakagĩa thieya kwĩrĩhĩria harĩ andũ arĩa
mamũthũire, makĩonaga.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei mŭrũmagĩrĩre maathani na kĩrĩra kĩa watho wake wa kŭrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũhe ũmũthĩ.

¹² Mũngĩrũmbũiya mawatho macio na mŭmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova

Ngai wanyu nĩarĩigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩtire mbere ya maithe manyu.

¹³ Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na ma ndibei ya mũhihano, na ma maguta, na ma njaũ cia ndũũru cianyu na ma tũtũrũme twa ndũũru cia ng'onde cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtire harĩ maithe manyu atĩ nĩakamũhe.

¹⁴ Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ wanyu o wothe wage gũciara.

¹⁵ Jehova nĩakamũgitĩra kuuma kũrĩ mĩrimũ yothe. Ndakamũrehithĩria mĩrimũ mĩũru ta ĩrĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misiri, no rĩrĩ, nĩakamĩrehithĩria andũ arĩa othe mamũthũire.

¹⁶ No nginya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciguĩre tha kana mũtungatĩre ngai ciacio, nĩgũkorwo ũndũ ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ.

¹⁷ Mwahota kwĩra atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa gũciingata?”

¹⁸ No mũtikanaciĩtigĩre; ririkanagai wega ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire bũrũri wa Misiri guothe.

¹⁹ Nĩmweyoneire na maitho manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo namo, o na ciama iria ciaringirwo, na maũndũ ma kũgegania marĩa meekirwo; ningĩ mũririkane

ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũrutire bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya na gũtambũrũkĩtio. Ũguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndũrĩrĩ icio ciothe mũretigĩra rĩu.

²⁰ O na ningĩ, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma magi ma mboora gatagatĩ ga cio, nginya o na matigari ma cio marĩa makaamwĩhitha makorwo mathirĩte.

²¹ Mũtikamakio nĩcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, nĩ Mũrungu mũnene na wa gwĩtigĩrwo.

²² Jehova Ngai wanyu nĩakarutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mũtigetĩkĩrio mũciniine o rĩmwe, nĩguo nyamũ cia gĩthaka itikamũingĩhĩre imũrigiicĩrie.

²³ No Jehova Ngai wanyu nĩakaneana ndũrĩrĩ icio kũrĩ inyuĩ, atũme igĩe na kĩrigiicano kĩnene o nginya iniinwo.

²⁴ Athamaki ao nĩakamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ nĩmũkaniina marĩitwa mao biũ mehere gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiria; nĩ mũkaamaniina.

²⁵ Mĩhiano ya ngai ciao nĩmũkamĩcina na mwaki. Mũtikanacumĩkĩre betha na thahabu iria ciĩkĩritwo igũrũ riayo, kana mũmĩoe ĩtuĩke yanyu, mũtikaguucĩrĩrio nĩyo mũheeneke, nĩgũkorwo nĩrĩ magigi kũrĩ Jehova Ngai wanyu.

²⁶ Ndũkanarehe kĩndũ kĩrĩ thaahu nyũmba-inĩ yaku, nĩgeetha ndũkaamũrwo hamwe na kĩndũ kũ muniinwo. Kĩrege biũ na ũgĩthũũre, nĩgũkorwo nĩgĩtuĩtwo gĩa kũniinwo.

Ndūkanariganĩrwo nĩ Jehova

¹ Maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ ma kūrũmĩrĩra mamenyagĩrĩrei nĩgeetha mūtũũre, na mũingĩhe, na mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa.

² Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũtongoririe njĩra-inĩ yothe kũu werũ-inĩ mĩaka iyo mĩrongo ĩna, akĩenda mwĩnyiihie na amũgerie nĩguo amenye maũndũ marĩa maarĩ ngoro-inĩ cianyu, kana hihi nĩmũkamenyagĩrĩra maathani make kana aca.

³ Nĩatũmire mwĩnyiihie, na akĩreka mũhũte agĩcooka akĩmũhũũnia na mana, marĩa mũtaamenyete kana makamenywo nĩ maithe manyu, nĩgeetha amũrute atĩ ti irio ciki ingĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo o gĩothe kĩrĩa kĩngiuma kanua ka Jehova.

⁴ Nguo cianyu itiigana gũtuĩka kana magũrũ manyu makĩimba ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

⁵ Kĩmenyei na ngoro cianyu atĩ o ta ũrĩa mũndũ ahũũraga mũriũ akĩmũrũnga, ũguo noguo Jehova Ngai wanyu amũhũũraga.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mũthiage na njĩra ciake na mũmwĩtigagĩre.

⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu aramũtwara bũrũri mwega mũno, bũrũri ũrĩ tũrũũĩ, na ũrĩ tũria twa maaĩ, na ithima cia maaĩ megũtherera kũu cianda-inĩ o na irĩma-inĩ;

⁸ bũrũri ũrĩ na ngano na cairi, na ũrĩ na mĩthabibũ na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, ningĩ

nĩ bŭrŭri ũrĩ na maguta ma mĩtamaiyũ na ũũkĩ;

⁹ nĩ bŭrŭri ũtakanyiihia irio, na inyuĩ mŭtirĩ kĩndũ mũkaaga, bŭrŭri ũrĩa mahiga maguo arĩ igera, na no mwenje icango irĩma-inĩ ciagua.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaarĩa mũhũũne, mũkaagooca Jehova Ngai wanyu nĩ ũndũ wa bŭrŭri ũcio mwega amũheete.

¹¹ Mwĩmenyagĩrĩrei mŭtikanariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kũmenyerera maathani make na mawatho make, na kĩrĩa kĩa watho wake wa kŭrŭmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

¹² Kwaga ũguo, mwarĩa mwahũũna, na mwaka nyũmba njega na mŭcitũũre,

¹³ na rĩrĩa ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbŭri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mŭrĩ nacio ikorwo ciongererekete mũno-rĩ,

¹⁴ hĩndĩ iyo ngoro cianyu nũikaagĩa na mwĩtũio, na nĩmũkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we ũrĩa wamũrutire bŭrŭri wa Misiri, akĩmũruta bŭrŭri wa ũkombo.

¹⁵ Nĩamũtongoririe mũgĩtũĩkanĩria werũ ũcio mũnene na wa kũmakania, bŭrŭri ũcio mũng'aru ũtarĩ maaĩ, na warĩ na nyoka njũru, o na tũng'aurũ. Nĩamũrutĩire maaĩ ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ.

¹⁶ Nĩamũheire mana mŭrũire kũu werũ-inĩ, marĩa maithe manyu mataamenyete ũhoru wamo, nĩguo atũme mwĩnyiihie, na akĩmũgeria nĩgeetha thuutha-inĩ maũndũ manyu makaagĩrĩa.

¹⁷ Mwahota gũkeĩra atĩrĩ, “Ũhoti witũ na hinya wa moko maitũ nĩcio ituoneire ũtonga

ũyũ.”

¹⁸ No rĩrĩ, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nĩgũkorwo nĩwe ũmũheaga ũhoti wa kwĩgĩra na ũtonga, na nĩ ũndũ ũcio agakĩhingia kĩrĩkanĩro gĩake, kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

¹⁹ Mũngĩkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu mũrũmĩrĩre ngai ingĩ, mũcihooe na mũciinamĩrĩre, ngũmumbũrĩra mũthenya wa ũmũthĩ atĩ ti-itherũ no mũkaaniinwo.

²⁰ Mũkaaniinwo o ta ndũrĩrĩ iria Jehova aani-inire agĩcieheria mbere yanyu, nĩ ũndũ wa kwaga gwachĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

9

Ũremi wa Andũ a Isiraeli

¹ Ta thikĩrĩria wee Isiraeli. Rĩu ũrorete kũringa Rũũĩ rwa Jorodani ũthĩ ũgatunye ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya gũgũkĩra, bũrũri ũrĩ na matũũra manene mũno mathiũrũrũkĩirio na thingo ikinyĩte o igũrũ.

² Andũ akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nĩo Aanaki! Nĩũũ ũhoru wao, na nĩũiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ: “Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria andũ a Anaki?”

³ No menya wega ũmũthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe ũkũringa athĩ mbere yaku ahaana ta mwaki wa kũniinana. Nĩakamaniina; am-atoorie mbere yaku. Nawe nĩũkamarutũrũra ũmaniine biũ o narua, o ta ũrĩa Jehova aakwĩrĩire.

⁴ Jehova Ngai waku aarĩkia kũmaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndũkaneĩre atĩrĩ, “Jehova andehete gũkũ ndũigwatĩre bũrũri ũyũ nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa.” Aca, ti ũguo, no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio, nĩkĩo Jehova egũciingata ciehere mbere yaku.

⁵ Ti ũthingu waku o na kana ũrũngĩrĩru waku ũgũtũma ũkegwatĩre bũrũri wacio; no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku nĩekũmarutũrũra mehere mbere yaku nĩguo ahingie ũrĩa eehĩtire kũrĩ maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kĩmenye atĩ ti ũthingu waku ũtũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bũrũri ũcio mwega ũwĩgwatĩre ũtuĩke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũrĩa warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa woimire bũrũri wa Misiri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova.

⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akĩenda kũmũniina.

⁹ Rĩrĩa ndaambatire kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandĩkĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩre na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiarĩre irio kana ngĩnyua maaĩ.

¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkĩtwo na kĩara kĩa Ngai.

Ciandĩkĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte.

11 Hĩndĩ ĩrĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere icio cia kĩrĩkanĩro.

12 Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ ũndũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. Nĩmagarũrũkĩte o na ihenya magatiganĩria maathani marĩa ndamaathire na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio.”

13 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo mũno!

14 Ndekereria, nĩguo ndĩmaniine na tharie rĩitwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa riũa. Thuutha wa ũguo njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aingĩ kũmakĩra.”

15 Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũka ngĩkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio ihengere icio igĩrĩ cia kĩrĩkanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa.

16 Rĩrĩa ndaacũthĩrĩirie, nĩndonire atĩ nĩmwehĩirie Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩrĩra njĩra ĩrĩa Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre.

17 Nĩ ũndũ ũcio ngĩnyiita ihengere icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio

ikĩenyũkanga icunji mũkũĩonagĩra na maitho manyu.

¹⁸ Ningĩ ngĩgũithia thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiigana kũrĩa irio kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare.

¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang'ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩire o kũigana ũndũ angĩamũniinire. No Jehova nĩathikĩrĩirie o rĩngĩ.

²⁰ Nake Jehova nĩarakarĩire Harũni o kũigana ũndũ angĩamũniinire, no ihinda rĩu, nĩndahooire Harũni o nake.

²¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũu kĩanyu kĩa wĩhia, nakĩo nĩkĩo njaũ ĩyo mwathondekete, na ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa ĩgĩtuĩka mũtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rũu ngĩrũikia karũũ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.

²² O na ningĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rĩrĩa Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barinea, aamwĩrire atĩrĩ, “Ambatai mũthiĩ mũkegwatĩre bũrũri ũrĩa ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra.

²⁴ Kuuma rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũithirie thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte atĩ nĩekũmũniina.

²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tiga kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kĩũmbe arĩa wakũũrire na ũndũ wa hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya.

²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kũrora ũmũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehia mao.

²⁸ Kwaga ũguo, bũrũri ũrĩa wee watũrutire ũkoiga atĩrĩ, ‘Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri ũrĩa aameriire, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nĩkĩo aamatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.’

²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kĩũmbe, arĩa warutire kũu na ũndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta iria cia mbere, ũcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ.

² Nĩngwandĩka ciugo iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. Nawe nĩũgũcooka ũciĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguũte ihengere icio igĩrĩ na moko.

4 Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkitwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩirie kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩnengera ihengere icio.

5 Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩkũrũka, ngiuma kĩrĩma igũrũ, ngĩkĩra ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu.

6 (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakuĩrĩire, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake.

7 Kuuma kũu magĩthiĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthiĩ magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ.

8 Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrire mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya Jehova, ũtungatage na ũrathimanage ũkĩgwetaga rĩitwa rĩake, o ta ũrĩa meekaga ũmũthĩ.

9 Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kĩũmbe gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

10 Nĩndaikarire kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩĩrĩ o narĩo Jehova nĩanjigwire. Ndwarĩ wendo wake amũniine.

11 Jehova akĩnjũra atĩrĩ, “Thiĩ ũgatongorie andũ aya kũrĩa megũthiĩ, nĩguo mathiĩ meg-

watĩre bŭrŭri ũrĩa nderĩire maithe mao na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩrei Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wĩke, tiga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthiige na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo waku wothe,

¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kŭrŭmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igŭrũ, o na igŭrũ rĩrĩa rĩrĩ kŭraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo.

¹⁵ No rĩrĩ, o na kŭrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthuura inyuĩ njiaro ciao harĩ ndŭrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gŭtariĩ ũmũthĩ.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ruithiai ngoro cianyu na mŭtigacooke kũũmia ngingo cianyu rĩngĩ.

¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mŭrungu ũrĩa mŭnene, ũrĩa ũrĩ hinya mŭno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki.

¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo.

¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri.

²⁰ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre. Wĩnyiitanagie nake, na ũkũhĩta ũgwetage rĩĩtwa rĩake.

²¹ Ũcio nowe ũrĩgoocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa wagwĩkĩre maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maitho maku.

²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrũkire magĩthĩ bũrũri wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũingĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na Ũmwathĩkagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe.

² Ririkana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na iti-amenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio;

³ o na ciana iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wothē;

⁴ na ũrĩa eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ũrĩa aamahubĩkanirie na maaĩ ma Iria Itune hĩndĩ iyo maathingatanĩte nao, na ũrĩa Jehova aamarehithĩirie mũthiro wa gũtũũra.

⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũrĩa aamwĩkĩire mŭrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ;

⁶ o na ũrĩa eekire Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu ũrĩa Mŭrubeni, rĩrĩa thĩ yamaathamĩirie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli othe, thĩ ikĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩa gĩothe maarĩ nakĩo.

⁷ No nĩ maitho manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio menyagĩrĩrai maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bŭrũri ũrĩa mŭraringa Rũũ rwa Jorodani mŭkawĩgwatĩre,

⁹ na nĩgeetha mŭgaatũũra matukũ maingĩ bŭrũri ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa aĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njiaro ciao, bŭrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.

¹⁰ Bŭrũri ũrĩa mŭrathiĩ mŭkaũtunyane ndũhaana ta bŭrũri wa Misiri, kŭrĩa muumĩte, kŭrĩa mwahaandaga mbegũ cianyu na mŭgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mŭgũnda wa mboga.

¹¹ No rĩrĩ, bŭrũri ũrĩa mŭraringa Rũũ rwa Jorodani mŭkegwatĩre nĩ bŭrũri ũrĩ irĩma na cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ.

¹² Nĩ bŭrũri ũmenyagĩrĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maitho ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩrie kuuma kĩa mbĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia waguo.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mŭngĩathĩkĩra maathani

marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rĩ,

¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩayo gĩakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano yanyu, na ndibei ya mũhihano na maguta.

¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu, na mũkarĩaga mũkahũũna.

¹⁶ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na mũciinamĩrĩre.

¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro, na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova aramũhe.

¹⁸ Igai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciiria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũciohagĩrĩre mothiũ-inĩ manyu.

¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩrĩa mũikarĩte kwanyu mĩciĩ na rĩrĩa mũrathiĩ na njĩra, na rĩrĩa mũkomete na rĩrĩa muokĩra.

²⁰ Ciandĩkei hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke ihingo-inĩ cianyu,

²¹ nĩgeetha matukũ manyu na matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa

igũrũ rĩgũtũũra rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe na mũikarage mwĩgwatanĩtie nake-rĩ,

²³ hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuĩ mwĩgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra.

²⁴ Kũndũ guothe kũrĩa mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũũ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro.

²⁵ Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũrĩa aamwĩĩre, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wothe kũrĩa guothe mũgaathiĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũigĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũigĩra kĩrumi,

²⁷ ndĩramũigĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ;

²⁸ na ngamũigĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũriagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩ na njĩra ĩrĩa ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, iria mũtooĩ.

²⁹ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũkinyia bũrũri ũrĩa mũrathiĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra ũhoru wa kĩrathimo kũ kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoru

wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali.

³⁰ O ta ũrĩa mũũĩ, irĩma icio irĩ kũu mŭrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, mwena wa ithũĩro wa njĩra kwerekera na kũrĩa riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ ĩrĩa mĩnene ya More, kũu bŭrŭri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba gũkuhĩ na Giligali.

³¹ Mŭrĩ hakuhĩ kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mŭtoonye mũkegwatĩre bŭrŭri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩrĩa mũgaakorwo mũwoete na mũgatũũra kuo-rĩ,

³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩa kĩa watho wa kŭrŭmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

12

Handũ Hamwe tu ha Kũhooerwo

¹ Ici nĩcio irĩra cia watho wa kŭrŭmĩrĩrwo, na mawatho marĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmenyerera mũmarũmagĩrĩre mŭrĩ bŭrŭri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mũwĩgwatĩre, rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bŭrŭri-inĩ ũcio.

² Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igŭrũ wa irĩma iria ndaaya na tũrĩma na rungu rwa mŭtĩ o wotho mŭruru kũrĩa ndŭrĩrĩ icio mũkegwatĩra bŭrŭri wacio ihooyagĩra ngai ciacio.

³ Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie marĩtwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴ Mũtikanahooe Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa ndŭrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio.

⁵ No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩnĩ wa mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩguo haamũrĩrwo rĩtwa rĩake, harĩ gĩikaro gĩake. Hau nĩho mũrĩthiiga;

⁶ na nĩho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa gĩothe mũrĩrutaga kĩa mũhĩtwa yanyu, o na maruta manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ.

⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mũtikaneke ta ũrĩa tũreka tũrĩ gũkũ ũmũthĩ, o ũrĩa mũndũ aroona kwagĩrĩire,

⁹ tondũ mũtirĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe.

¹⁰ No nĩmũkaringa Rũũ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiũrũkĩirie, nĩgeetha mũtũũre mũtarĩ na ũgwati.

¹¹ Hĩndĩ iyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩtwa rĩake, nĩho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩire Jehova na mwĩhĩtwa.

¹² Na mŭrĩ hau, mŭkenage mŭrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩao ene.

¹³ Mwĩmenyererei mŭtikanarutĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda.

¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa mĩhĩrĩga yanyu, nĩho mũgeekagĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mŭrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thiiya, mŭrĩe kũringana na kĩrathimo kĩrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio.

¹⁶ No mŭtikanarĩe thakame; mŭitagei thĩ o taarĩ maaĩ.

¹⁷ Mŭtikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei ya mũhihano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga, kana maruta manyu ma kwĩyendera, o na kana maruta ma mwanya.

¹⁸ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, mŭrĩrĩĩagĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mŭrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a

kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Menyererai mũtikanarekererie Alawii hĩndĩ ĩrĩa yothe mũgũtũũra bũrũri ũcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ũrĩa aakwĩrĩre, nawe wende kũrĩa nyama na uuge atĩrĩ, “Nĩngwenda nyama,” hĩndĩ ĩyo no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda.

²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩtwa rĩake nĩ hakũraiĩrĩrie-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia ng’onde iria Jehova akũheete, ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda.

²² Rĩa nyama icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thiiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe nyama icio.

²³ No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo ũcio na nyama.

²⁴ Ndũkanarĩe thakame; mĩite thĩ o ta maaĩ.

²⁵ Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩ handũ harĩa Jehova agaathuura.

²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova

Ngai waku. Thakame ĩyo ya magongona macio maku no nginya ĩitwo hau mwena-inĩ wa kīgongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe.

²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha maũndũ maku na maciana ciaku iria igooka thuutha waku maa-gagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgũka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkiriĩ kũhithũkĩra ũcitunye bũrũri. No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio,

³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na ũndũ wa gũtuĩria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, “Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciĩkaga.”

³¹ Ndũkanahooe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikiĩhooya ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ magigi marĩa Jehova athũire. O na nĩicinaga ariũ ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio.

³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13

Kũhooya Ngai Ingĩ

¹ Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩama kana wa ũrirũ,

² nague ũhoro ũcio aarĩtie wa kĩama kana wa ũrirũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩrei ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe,”

³ mũtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mũoyo wanyu yothe.

⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩitigĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake.

⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie ũhoro wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra ĩrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mũrũ wa nyũkwa ũrĩa mũciaraniĩrwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo, kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheenereria, akwĩre atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooĩ,

⁷ ngai cia andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩirie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya, kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ),

⁸ ndũkanetĩkĩre ũhoro ũcio wake, kana ũmũthikĩrĩrie. Ndũkanamũiguĩre tha. Ndũkanamũtuge arĩ muoyo kana ũmũhithĩrĩre.

⁹ No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe.

¹⁰ Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoro ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mũũru ta ũcio rĩngĩ.

¹² Mũngĩkaigua ũhoro ũkĩheanwo ũkonĩĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ,

¹³ atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩinĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itũũra rĩao njĩra, makameera atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mũtooĩ),

¹⁴ hĩndĩ iyo no nginya mũkoorĩrĩria ũhoro ũcio, na mũũthuthuurie na mũũtuĩrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwĩkĩkĩte thĩinĩ wanyu-rĩ,

¹⁵ no nginya mũkooraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo.

¹⁶ Mũgaacookanĩrĩria indo ciothe iria ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciarĩo cia gũtahwo, ituĩke igongona rĩa njino rĩrutĩirwo Jehova Ngai

wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ.

¹⁷ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio ituĩrĩirwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũiguĩre tha, na amwĩke maũndũ ma ũtugi, na atũme mũingĩhe, o ta ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa,

¹⁸ nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathani make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ make.

14

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

¹ Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange* kana mwenjwo ihara ũthiũ-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ mũkuũ,

² nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtuĩke andũ ake a bata.

³ Mũtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu.

⁴ Ici nĩcio nyamũ iria mwagĩrĩirwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng'onde, na mbũri,

⁵ na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng'onde cia irĩma-inĩ.

⁶ No mũrĩe nyamũ o yothe ĩrĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩcookagia ith-agumia.

* **14:1** Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndũrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

⁷ No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria ĩcookagia ithagumia kana ĩrĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mĩtikanarĩe ngamĩra, kana mbũkũ, kana ikamĩ. O na gũtuĩka nĩcookagia ithagumia, mahũngũ ma cio ti maatũku, icio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁸ Nayo ngũrwe, o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mĩtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio.

⁹ Thĩinĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩage ĩrĩa yothe ĩrĩ mathagu manyi-itaine na ĩrĩ ngaracũ mwĩrĩ.

¹⁰ No ĩrĩa yothe ĩtarĩ tũthagu na ngaracũ, mĩtikanamĩrĩe; nĩgũkorwo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

¹¹ No mũrĩe nyoni o yothe ĩrĩa ĩtarĩ thaahu.

¹² No ici mĩtikanarĩe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ,

¹³ na hũngũ ĩrĩa ndune na mũthemba o wothē wa hũngũ iria njirũ,

¹⁴ na mũthemba o wothē wa mahuru

¹⁵ na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothē wa rwĩgĩ,

¹⁶ na gatundu karĩa kanini, na ndundu ĩrĩa nene, o na ndundu ĩrĩa njerũ,

¹⁷ na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya,

¹⁸ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothē ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

19 Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũrĩ mathagu tũmbũkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mũtikanatũrĩe.

20 No nyamũ yothe ĩrĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mũmĩrĩe.

21 Mũtikanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa mũgaakora gĩkuĩte. No mũkĩhe mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga itũũra-inĩ o rĩothe rĩa matũũra manyu, nake no akĩrĩe, kana ũkĩenderie mũrũrĩrĩ. No inyuĩ mũrĩ andũ maamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu.

Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.

Icunjĩ cia Ikũmi

22 Menyererai mũrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka.

23 Rĩagĩrai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe.

24 No rĩrĩ, handũ hau hangĩkorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte na mũtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi mũtware handũ hau (nĩ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake nĩhamũraihĩrĩirie mũno-rĩ),

25 hĩndĩ ĩyo mũgaakũũrania gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi na betha, na inyuĩ mũtware betha ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura.

²⁶ Hũthĩrai betha ĩyo na kũgũra kĩrĩa gĩothe mũngĩenda: ng'ombe, kana ng'ondũ, kana ndibei o na kana kĩndũ kĩgagatie gĩa kũnyua, kana o kĩndũ gĩothe kĩrĩa mũngĩenda. Ningĩ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĩra indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete.

²⁷ Na mũtikanarekererie Alawii arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĩgũkorwo matirĩ gĩthaka kana igai rĩao ene.

²⁸ Na rĩrĩ, o mĩaka ĩtatũ yathira, mũrutage icunji cia ikũmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ũcio, mũgaaciga kũu matũũra-inĩ manyu,

²⁹ nĩgeetha Alawii (arĩa matarĩ agaĩre gĩthaka kana igai rĩao ene), na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, magookaga makarĩa na makahũũna, nĩguo Jehova Ngai wanyu amũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kũrekanĩra Mathiirĩ

¹ Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĩra mathiirĩ.

² Ũndũ ũcio mũrĩwĩkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĩarĩrekanagĩra thiirĩ o wothe ũrĩa akombeire Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ thiirĩ kana mũrũ wa ithe, nĩ ũndũ ihinda rĩa Jehova rĩa kũrekanĩra mathiirĩ nĩrĩhunjanĩrio.

³ No mûrandûre mûndû wa kûngĩ thiiĩ, no rĩĩ, no nginya mûrekanĩre thiiĩ o wothe ûrĩa mûrũ wa thoguo arĩ nague.*

⁴ No rĩĩ, gũtiagĩĩre gũkorwo na mûndû mũthĩni thĩni wanyu, nĩgũkorwo mûrĩ bûrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mûwĩgwaĩre ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, nĩakamûrathima mûno,

⁵ angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu biũ, o na mûmenyagĩĩre kûrũmagĩĩra maathani maya mothe ngũmũhe ũmũthĩ.

⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamûrathima ta ûrĩa eeranĩre, na nĩmũgakombagĩra ndũrĩĩ nyingĩ, no inyuĩ mũtigaakombaga harĩ cio. Nĩmũgaathaga ndũrĩĩ nyingĩ, no cio itikamwathaga.

⁷ Kûngĩgaakorwo na mûndû mũthĩni gata-gatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu itũũra-inĩ o rĩothe kũu bûrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũtikanamũmĩrie ngoro, kana mũtuĩke akarĩ kũrĩ mûrũ wa ithe wanyu ũcio mũthĩni.

⁸ No rĩĩ, nĩ kaba mũmũtambûrũkĩrie guoko, na mũmũkombithie kĩrĩa gĩothe akaabatario nĩkĩo.

⁹ Mwĩmenyererei mũtikanagĩe na meciiria mooru, mũkoiga atĩrĩ: “Mwaka wa mũgwanja, mwaka ûrĩa wa kũrekanĩra mathiiĩ ũrĩ hakuĩ,” nĩguo mũtikagĩe na ngoro njũru, mwage gũtaanahĩra mûrũ wa ithe wanyu ûrĩa

* **15:3** Andũ a mabûrũri mangĩ matiatigaga kûrĩma mĩgũnda yao mwaka-inĩ wa mũgwanja ta andũ a Isiraeli. Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu o matiagaga mbeeca cia kûrĩha thiiĩ.

ũbataire, kana mwage kũmũhe kĩndũ. Nake hĩndĩ ãyo no akaĩre Jehova nĩ ũndũ wanyu, na inyuĩ nĩmũkonwo mwĩhĩtie.

¹⁰ Heagai mũndũ ta ũcio na ũtaana, na mwĩkage ũndũ ũcio na ngoro itarĩ na ũũru; na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu nĩarĩmũrathimaga mawĩra-inĩ manyu mothe, o na maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga.

¹¹ Nĩkũrĩkoragwo na andũ athĩni hĩndĩ ciothe bũrũri-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngũmwatha mũtuĩke ataana kũrĩ ariũ a ithe wanyu, na kũrĩ andũ arĩa athĩni o na abatari arĩa marĩkoragwo bũrũri-inĩ wanyu.

Kũrekereria Ndungata

¹² Mũrũ wa ithe wanyu Mũhibirania, arĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, angũyendia kũrĩ we na agũtungatĩre mĩaka ĩtandatũ-rĩ, mwaka wa mũgwanja wakinya no nginya ũkaamũrekereria athĩ.

¹³ Na rĩrĩa ũkaamũrekereria, ndũkanareke athĩ moko matheri.

¹⁴ Nĩũkamũhe indo na ũtaana kuuma rũũru-inĩ rwaku, o na kuuma kĩhũrĩro-inĩ gĩaku kĩa ngano o na kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei. ũkaamũhe indo kũringana na ũrĩa Jehova Ngai waku akũrathimĩte.

¹⁵ Ririkanaga atĩ o na we warĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova Ngai waku agĩgũkũũra. Kĩu nĩkĩo gĩatũma ngũhe rĩathani rĩu ũmũthĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, ndungata yaku ĩngĩgakwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndikwenda gũgũtiga,” nĩ ũndũ

nĩkwendete na ïkenda andũ a nyũmba yaku, na nĩ ùndũ nĩyonaga gwaku gwĩ kwega-rĩ,

¹⁷ hĩndĩ ïyo nĩũgakĩnyiita mũkuha, ùmĩtũrĩkie gũtũ ïrĩ hau mũrango-inĩ, ïtuĩke ndungata yaku mũtũũrĩre wayo wothe. Ùguo noguo ùgeeka ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja.

¹⁸ Ndũkone taarĩ ùndũ ùrĩ hinya kũrekereria ndungata yaku ïthiĩ, nĩ ùndũ ùtungata ùrĩa ïgũtungatĩire mĩaka ïyo ïtandatũ nĩ ta maita meerĩ ma mũcaara wa mũndũ wa kwandĩkwo. Nake Jehova Ngai waku nĩarĩkũrathimaga maũndũ-inĩ mothe marĩa ùrĩkaga.

Marigithathi ma Nyamũ

¹⁹ Rutagĩra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia mbũri. Ndũkanatware marigithathi maku ma ndegwa wĩra-inĩ, na ndũkanamure marigithathi maku ma ng'onde guoya.

²⁰ O mwaka, wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgacirĩĩagĩra mbere ya Jehova Ngai waku handũ harĩa agaathuura.

²¹ Nyamũ ïngĩgakorwo ïrĩ na kaũũgũ, ïkorwo ïgĩthua kana ïrĩ ndumumu, kana ïkorwo na ùũgũ o na ùrĩkũ-rĩ, mũtikanamĩrutĩre Jehova Ngai wanyu igongona.

²² Mũkaamĩrĩra o kũu matũũra-inĩ manyu. No ïrĩĩo nĩ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ na thaahu, o taarĩ thiiya kana thwariga maraarĩa.

²³ No mũtikarĩĩage thakame; mũtagei thĩ o ta maaĩ.

16

Bathaka

¹ Menyagĩĩrai mweri wa Abibu na mũkũngũyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ũndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri kũrĩ ũtukũ.

² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwanyu rwa mbũri kana rwa ng'ombe, mũcithĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake.

³ Mũtikanamĩrĩĩanĩrie na mĩgate mũĩkĩre ndawa ya kũimbĩa, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe mĩgate ĩtarĩ mũimbĩe, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ũndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũririkanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri.

⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũtikanakorwo mũrĩ na ndawa ya kũimbĩa bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mũtikanareke nyama o ciothe cia iria mũkũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mbere iraare nginya rũciinĩ.

⁵ Mũtikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe,

⁶ tiga o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa kũririkana ihinda rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

⁷ Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Ningĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu.

⁸ Ihinda rĩa mĩthenya ĩtandatũ mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, naguo mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kĩũngano kĩa mũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mũtikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩrĩa ĩtarĩ ngethe.

¹⁰ Mũcooke mũkũngũire Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio.

¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ.

¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩra icio cia watho wa kũrũmĩrwo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gũcookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei.

¹⁴ Kenagĩrai Gĩathĩ kũ kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia

arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu.

¹⁵ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kũ kĩamũrĩirwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩimbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko math-eri:

¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Aciiri

¹⁸ Mũgaathuura aciiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatuagĩra andũ ciira wega.

¹⁹ Mũtikanahotomie ciira kana mũgĩe na gũthutũkania. Mũtikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maitho ma mũndũ mũũgĩ matuĩke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũrĩa mũthingu.

²⁰ Rũmagĩrĩrai kĩhooto kĩo giiki, nĩgeetha mũtũũre muoyo na mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

Kũhooya Ngai Ingĩ

²¹ Mũtikanahaande gĩtugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kīgongona kĩrĩa mũgaathondekera Jehova Ngai wanyu,

²² na mũtikanaake ihiga rĩa kũhooyagwo, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio.

17

¹ Mũtikanarutĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ ĩrĩ na kaũũgũ kana ũũgũ, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ũrĩ thaahu harĩ Jehova.

² Mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja ũtũũranagia na inyuĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũrĩa Jehova ekũmũhe, angĩoneka agĩika ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩake,

³ na agakararia rĩathani rĩakwa akahooya ngai ingĩ, na agaciinamĩrĩra kana akainamĩrĩra riũa, kana mweri, kana njata cia matu-inĩ,

⁴ na mũmenyithio ũhoru ũcio-rĩ, hĩndĩ ĩyo no nginya mũgaatuĩria ũhoru ũcio wega. Kũngĩkorwo ũhoru ũcio nĩ wa ma, na hakorwo na ũira atĩ ũndũ ũcio ũrĩ thaahu nĩwĩkĩtwo thĩinĩ wa Isiraeli,

⁵ oyai mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja ũcio wĩkĩte ũndũ ũcio mũũru mũmũtware kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩanyu inene na inyuĩ mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.

⁶ Na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ, mũndũ no oragwo, no gũtirĩ mũndũ ũkooragwo na ũndũ wa ũira wa mũndũ ũmwe.

⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marĩ ma mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, na thuutha ũcio marũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kũngĩkaagĩa maciira magooti-inĩ manyu mũtangĩhota gũtua, marĩ ma ũiti wa thakame, o na ma gũtuithania mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ, kana mũndũ ũhũũrĩte ũrĩa ũngĩ, matwaragei handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura.

⁹ Thiĩi kũrĩ Alawii arĩa athĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ mũtuithania ciira ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ ihinda rĩu. Mũmorie ũhoro ũcio nao mamuonie ũrĩa ciira ũcio wagĩrĩre gũtuo.

¹⁰ No nginya mwĩke kũringana na matua marĩa makaamũhe mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Menyagĩrĩrai mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwathaga mwĩke.

¹¹ Īkagai kũringana na watho ũrĩa mamũrutĩte, na mũrũmĩrĩre matua mao marĩa mekũmũhe. Mũtikanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho, mũtigane na ũrĩa mamwĩrĩte.

¹² Mũndũ ũrĩa ũngĩonania kũnyarara mũtuithania ciira kana mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũrũgamaga agĩtungatĩra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli.

¹³ Andũ othe nĩmakaigua ũhoro ũcio nao metigĩre, na matigacooka gũkorwo marĩ na kĩnyararo rĩngĩ.

Mũthamaki

14 Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, na mũkorwo mũwĩgwaĩire na mũgaatũũra kuo, na muuge atĩrĩ, “Rekei tũgĩe na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ iria ciothe itũthiũrũrũkĩirie,”

15 Menyererai wega mũgaathuura mũthamaki ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwamũrĩire. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mũndũ wa kũngĩ atuĩke mũthamaki wanyu, mũndũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli.

16 Mũthamaki ũcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩĩre ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, “Mũtikanacooke na thuutha, mũgere njĩra iyo rĩngĩ.”

17 Nake ndakanahikie atumia aingĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Ningĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

18 Rĩrĩa agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩrĩa riumĩte harĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩ o Alawii.

19 Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũũra muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩĩrwo,

20 na ndagetuage mweka gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho atigane na watho. Hĩndĩ iyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iraaya ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18

Maruta nĩ ùndũ wa Athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii

¹ Athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo iria irutĩirwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao.

² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nĩgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

³ Indo ici nĩcio athĩnjĩri-Ngai magĩrĩirwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ: nĩ guoko, na thĩĩa cieri, na nyama cia nda.

⁴ No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ondũ cianyu cienjwo,

⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩinĩ wa Rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶ Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩinĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ,

⁷ no atungate thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova.

⁸ Nake akaagaĩrwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mĩtugo ĩrĩa ĩrĩ Magigi

⁹ Rĩrĩa mũgaathiĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ ma kwĩgerekania na mĩthiĩre ĩrĩa ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria irĩ kuo.

¹⁰ Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩinĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũriũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo,

¹¹ kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ.

¹² Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ ũndũ wa maũndũ macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu.

¹³ Inyuĩ no nginya mũtuĩke andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Mũnabii

¹⁴ Ndũrĩrĩ iria mũgaatunya bũrũri-rĩ, nĩithikagĩrĩria arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyuĩ, Jehova Ngai wanyu ndamwĩtikĩrĩtie gwĩka ũguo.

¹⁵ Jehova Ngai wanyu nĩakamũtũmĩra mũnabii o ta nĩ kuuma harĩ ariũ a thoguo. No nginya mũmũiguage.

¹⁶ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu Horebu mũthenya ũrĩa muonganĩte, rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, “Ndũkareke tũigue mũgambo wa Jehova Ngai witũ, kana tuone mwaki ũcio mũnene rĩngĩ, nĩgeetha tũtigakue.”

¹⁷ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Ũguo moiga nĩ wega.

¹⁸ Nĩngamarahũrĩra mũnabii o tawe oime thĩinĩ wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa kanua gake, nake nĩakameera ũrĩa wothe ngaamwatha.

¹⁹ Mũndũ o wothe ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria mũnabii ũcio akaaria thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngamũũria ũhoro ũcio.

²⁰ No rĩrĩ, mũnabii ũrĩa ũkaaria ũndũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, oige ũndũ itamwathĩte, kana mũnabii ũrĩa ũkaaria akĩgwetaga rĩitwa rĩa ngai ingĩ, no nginya akooragwo.”

²¹ Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, “Tũngĩkĩmenya atĩa rĩrĩa ndũmĩrĩri ĩtaarĩtio nĩ Jehova?”

²² Ũndũ ũrĩa mũnabii angĩaria rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, naguo ũndũ ũcio wage kuoneka kana kũhinga, ĩyo nĩ ndũmĩrĩri ĩtaarĩtio nĩ Jehova. Mũnabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero. Mũtikanamwĩtigĩre.

19

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinĩte ndũrĩrĩ iria ekũmũhe bũrũri wacio, na rĩrĩa na

inyuĩ mũgaakorwo mũrĩkĩtie kũingata ndũrĩrĩ
icio, na mũgaatũũra matũũra ma cio na nyũmba
ciacio,

² hĩndĩ ĩyo nĩmũkamũra matũũra matatũ marĩ
handũ gatagatĩ ka bũrũri ũrĩa Jehova Ngai
wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre.

³ Mũgaathondeka barabara cierekeire
matũũra macio, naguo bũrũri ũcio Jehova
ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, mũwatũre icunjĩ
ithatũ, nĩgeetha mũndũ o wothe ũngĩũraga
mũndũ oragĩre kuo.

⁴ Ũyũ nĩguo watho ũkonĩĩ mũndũ ũrĩa
ũngĩũraga mũndũ ũngĩ na oorĩre kuo nĩguo
ahonokie muoyo wake, nake nĩ mũndũ ũrĩa
ũngĩũraga mũndũ wa itũũra rĩake ataciirĩire
gwĩka ũndũ ũcio, na akorwo ndaamũthũire
mbere ĩyo.

⁵ Ta rĩrĩa mũndũ angĩthĩĩ mũtitũ marĩ
na mũndũ wa itũũra rĩake makoine ngũ,
na akĩhiũria ithanwa ateme mũtĩ-rĩ, ithanwa
rĩrũke, rĩrũũge, rĩringe mũndũ ũcio wa itũũra
rĩake, rĩmũũrage. Mũndũ ũcio no orĩre itũũra
rĩmwe rĩa macio nĩguo ahonokie muoyo wake.

⁶ Angĩaga gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩhanĩria wa
thakame ahotu gũthingatana nake arĩ na
marakara amũnyiite, angĩkorwo itũũra rĩa
kũũrĩrwo nĩrĩraiĩrĩire mũno, amũũrage o
na gũtuĩka ndagĩrĩire kũũragwo nĩ ũndũ
ndaathũire mũndũ ũcio mbere ĩyo.

⁷ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũma ndĩmwathe
mũĩyamũrĩre matũũra manene matatũ ma
kũũrĩrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angĩkongerera mĩhaka

ya bŭrŭri wanyu o ta ũrĩa erĩire maithe manyu na mwĩhĩtwa, amũhe bŭrŭri wothe ũrĩa aamerĩire,

⁹ nĩ ũndũ wa ũrĩa mŭgaakorwo mŭmenyereire wega maathanĩ maya ndĩramwatha ũmũthĩ, atĩ mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake hĩndĩ ciothe, hĩndĩ ĩyo nĩmŭkamũra matũũra mangĩ matatũ ma kũũrĩrwo.

¹⁰ Mũgeeka ũguo nĩgeetha gŭtikanaitwo thakame ya mŭndũ ũtarĩ na ũũru bŭrŭri-inĩ wanyu, ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu, na ningĩ nĩgeetha mŭtikagĩe na mahĩtia ma gũita thakame.

¹¹ No mŭndũ angĩkorwo athũire mŭndũ wa itũũra rĩake, nake amuoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage, acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ,

¹² athuuri a itũũra rĩake nĩmakamũtũmanĩra, arehwo kuuma kũu itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mŭrĩhanĩria wa thakame nĩguo ooragwo.

¹³ Mŭtikanamũiguĩre tha. No nginya mũniine wĩhia wa ũiti wa thakame ĩtarĩ na ũũru bŭrŭri-inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maũndũ manyu magĩrĩre.

¹⁴ Mŭndũ ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mŭndũ ũrĩa mariganĩtie, rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ arĩa maarĩ mbere yanyu igai-inĩ rĩrĩa mũkaamũkĩra bŭrŭri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre.

Aira

¹⁵ Mũira ũmwe ti mũiganu wa gŭtũma mŭndũ atuĩrwo nĩ ũndũ wa ngero kana wa ihĩtia rĩrĩa

angĩkorwo ekĩte. No nginya ũhoro ũtuuo nĩ wa ma na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ.

¹⁶ Mũira ũrĩ na rũthũũro angĩrũgama gũthitangĩra mũndũ ngero,

¹⁷ andũ acio eerĩ magĩte na ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya athĩnjĩri-Ngai na aciirithania arĩa magaakorwo makĩruta wĩra ihinda-inĩ rĩu.

¹⁸ Aciirithania acio no nginya matuĩrie ũhoro na kĩyo, na mũira ũcio angĩoneka nĩ wa maheenĩ, nĩaraigĩrĩra mũrũ wa ithe kĩgeenyo-rĩ,

¹⁹ hĩndĩ ĩyo mũmwĩke o ta ũrĩa aciirĩire gwĩka mũrũ wa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio thĩinĩ wanyu.

²⁰ Andũ arĩa angĩ nĩmakaigua ũhoro ũcio nao metigĩre, naguo ũndũ ũcio mũũru ndũgacooka gwĩkwo rĩngĩ thĩinĩ wanyu.

²¹ Mũtikanaigue tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riumage riitho, na igego riumage igego, na guoko kuumage guoko, o na kũgũrũ kuumage kũgũrũ.

20

Gũthiĩ Mbaara-inĩ

¹ Rĩrĩa mũgaathiĩ kũrũa na thũ cianyu na muone irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbũtũ cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mũtikanaciĩtigĩre, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ.

² Rĩrĩa mũgaakorwo mũkuhĩrĩrie gũthiĩ mbaara, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakuhĩrĩria mbũtũ cia ita na aciarĩrie.

³ Aciĩre atĩrĩ, “Thikĩrĩria wee Isiraeli, ũmũthĩ nĩ ũgũthiĩ mbaara-inĩ ũkarũe na thũ ciaku. Ndũgakue ngoro kana wĩtigĩre na ndũkamake kana ũinaine ũrĩ mbere yacio.

⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku nĩwe ũgũtwarana nawe nĩguo akũrũĩrĩre kũrĩ thũ ciaku, akũhootanĩre.”

⁵ Anene nao nĩmakooria mbũtũ ya ita atĩrĩ: “Nĩ harĩ mũndũ wakĩte nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩtie? Nĩarekwo acooke mũciĩ, ndagakuĩre mbaara-inĩ, nake mũndũ ũngĩ atuĩke wa kũmĩrugũria.

⁶ Nĩ harĩ mũndũ ũhaandĩte mũgũnda wa mĩthabibũ na ndambĩrĩirie gũkenera matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ ũngĩ atuĩke wa gũkenera matunda macio.

⁷ Nĩ harĩ mũndũ marĩkanĩire na mũndũ-wa-nja atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩtie? O nake nĩ ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ-wa-nja ũcio ahikio nĩ mũndũ ũngĩ.”

⁸ Ningĩ anene nĩmagacooka morie atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ ũretigĩra kana agakua ngoro? Ũcio nĩarekwo ainũke nĩgeetha ariũ a ithe o nao matigakue ngoro.”

⁹ Rĩrĩa anene makaarĩkia kwarĩria mbũtũ cia ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbũtũ icio.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaambata mũkahũũre itũũra inene, mũkaamba kũũria andũ a rĩo metĩkĩre kũgĩe thayũ.

¹¹ Mangĩgetĩkĩra na mahingũre ihingo ciao-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe magaatuĩka a kũrutithio wĩra na hinya, mamũrutagĩre wĩra.

12 Mangĩkaarega kũgĩe thayũ na mambĩrĩrie kũrũa na inyuĩ, mũgaathiũrũrũkĩria itũũra rĩu.

13 Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaarĩneana moko-inĩ manyu-rĩ, mũkooraga arũme othe arĩa marĩ thĩinĩ warĩo.

14 No ha ũhoru wa andũ-a-nja, na ciana, na mahiũ, o na kĩndũ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa itũũra rĩu, no mũcitahe ituĩke cianyu. Na rĩrĩ, no mũhũthĩre indo icio Jehova Ngai wanyu amũheete kuuma kũrĩ thũ cianyu.

15 Ũguo nĩguo mũgeeka matũũra manene mothe marĩa marĩ kũraya na kũrĩa mũrĩ no ti ma ndũrĩrĩ iria irĩ gũkuhĩ na inyuĩ.

16 No rĩrĩ, thĩinĩ wa matũũra manene ma ndũrĩrĩ marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe matuĩke igai rĩanyu, mũtikanatigie kĩndũ o nakĩ, kĩhihagia kana kĩrĩ muoyo.

17 Mũkaamaniina biũ; andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathĩte.

18 Kwaga ũguo nĩmakamũruta kũrũmĩrĩra maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekaga makĩhooya ngai ciao, na inyuĩ nĩmũkehĩria Jehova Ngai wanyu.

19 Mũngĩgaakorwo mũthiũrũrũkĩrie itũũra ihinda iraaya, mũkĩrĩhũũra nĩguo mũrĩtahe, mũtikanathũkangie mĩtĩ yarĩo na kũmĩtemanga na ithanwa, nĩ ũndũ no mũrĩe matunda mayo. Mũtikanamĩteme. Mĩtĩ ya gĩthaka ikĩrĩ andũ, atĩ nĩguo mũmĩthiũrũrũkĩrie?

²⁰ No rĩrĩ, no mũteme mĩtĩ ĩrĩa mũkũmenya atĩ ti ya matunda, na mũmĩtũmĩre gwithondekera mwĩgitio wa rūirigo nginya itũūra rĩu rĩrarũa na inyuĩ rĩgwe.

21

Horohio ya Gĩkuũ gĩtoño Mũũragani

¹ Mũndũ angĩkooneka oragĩtwo, na akorwo akomete gĩthaka-inĩ kũu bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre, na kwage kũmenyeka mũndũ ũrĩa ũmũũragĩte-rĩ,

² athuuri anyu na aciirithania nĩmakomagara magathime itũina rĩa kuuma harĩa mwĩrĩ ũrĩ nginya matũūra-inĩ marĩa marĩ hakuhĩ naguo.

³ Ningĩ athuuri a itũūra rĩrĩa rĩkuhĩrĩirie mũno na harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmakanyiita moori ĩtarĩ yarutithio wĩra na ĩtarĩ yohwo icooki,

⁴ nao mamĩikũrũkie gĩtuamba-inĩ gĩtarĩ kĩarĩmwo kana gĩkahaandwo, na kĩrĩ na karũũĩ gegũtherera. Nĩmakoinĩra moori ĩyo ngingo kũu gĩtuamba-inĩ kũu.

⁵ Nao athĩnjĩri-Ngai, o acio ariũ a Lawi, nĩmakeyumĩria nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte nĩguo matungatage na makarathimana makĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova na magatuithanagia maciira ma andũ arĩa marĩ na ngarari o na ma andũ maangĩrĩa.

⁶ Ningĩ athuuri othe a itũūra rĩrĩa rĩkuhĩrĩirie mũno harĩa mwĩrĩ ũcio ũrĩ nĩmagethamba

moko* igũrũ rĩa moori ñyo yunĩtwo ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ,

⁷ na moige atĩrĩ, “Moko maitũ timo maaitire thakame ñno, o na kana maitho maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgũkwo.

⁸ Ītĩkĩra horohio ñno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, arĩa Wee Jehova ũkũũrĩte, na ũtige kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame ñno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru.” Nayo thakame ñyo ĩitĩtwo nĩkahoroherio.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru, kuona atĩ nĩmwĩkĩte ũndũ ũrĩa wagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

Kũhikia Mũndũ-wa-Nja Mũtahe

¹⁰ Rĩrĩa mũngĩthiĩ kũrũa na thũ cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu mũcitahe-rĩ,

¹¹ mũngĩcooka muone thĩinĩ wa andũ acio atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atuĩke mũtumia wake.

¹² Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara

¹³ na arute nguo iria eekĩrĩte rĩrĩa aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-rĩ, hĩndĩ ñyo no athiĩ harĩ we, atuĩke mũthuuri wake nake atuĩke mũtumia wake.

¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtĩkĩria athiĩ o kũrĩa guothe angĩenda.

* **21:6** Gwĩthamba moko kwarĩ ũndũ wa kuonania atĩ mũndũ ndaarĩ na ihĩtia rĩa ũragani.

Ndakanamwendie kana amûtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagithĩtie gĩtĩo.

Kĩhooto kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atumia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihũ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mūtumia ũrĩa atendete-rĩ,

¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhooto kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mūtumia ũrĩa eendete, handũ ha kũhe mũriũ ũrĩa arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mūtumia ũrĩa atendete.

¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mūtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩnĩ wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhooto kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩake.

Mwana ũrĩa Mũremi

¹⁸ Mũndũ angĩkaagĩra na mũriũ ũtangĩigua na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ,

¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra.

²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtwathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũrĩũ.”

²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguuo nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetigĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mündũ angĩhia wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mĩtĩ igũrũ-rĩ,

²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mĩtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wothe. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mündũ o na ũrĩkũ mũcuurie mĩtĩ-inĩ nĩ mūrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

22

¹ Ũngĩkoona ndegwa kana ng'onde ya mūrũ wa ithe wanyu yũrĩte, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we.

² Mūrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũĩ, ũkaamĩtwara gwaku mũciĩ nginya rĩrĩa agooka kũmĩcaria; hĩndĩ iyo ũmũcookerie.

³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mūrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ Ũngĩkoona ndigiri ya mūrũ wa thoguo, kana ndegwa yake ĩgũite njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie kũmĩrũgamia.

⁵ Mündũ-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arũme, kana mündũ mūrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mündũ o wothe wĩkaga ũguo.

⁶ Ũngĩgaakorerera gĩtara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mĩtĩ igũrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo

nyoni ãyo ãkorwo ãkomereirie tũcui twayo kana matumbĩ, ndũkanoe nyoni ãyo na tũcui twayo.

⁷ No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maũndũ mega na ũtũũre hĩndĩ ndaaya.

⁸ Hĩndĩ ãrĩa ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũrũkĩirie igũrũ nĩgeetha ndũkarehithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mũndũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igũrũ.*

⁹ Ndũkahaande mbegũ cia mĩthemba ãrĩ mũgũnda waku wa mĩthabibũ; ũngĩgeeka ũguo nĩũgathaahia mĩmera ãrĩa ũhaandĩte, o na maciaro ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

¹⁰ Ndũkanarĩmithie ndegwa na ndigiri ciohanĩtio mũraũ ũmwe.

¹¹ Ndũkanehumbe nguoya cia guoya wa ng'ondũ na cia gatani ciogothanĩtio hamwe.

¹² Ohagĩrĩra ciohe cia ndigi mĩthia-inĩ ãrĩa ãna ya kabuti karĩa wĩhumbaga.

Gũthũkia Kĩhiko

¹³ Mũndũ angĩhikia mĩtumia na thuutha wa gũkoma nake acooke amũthũũre,

¹⁴ na aarie ndeto cia kũmũcambia, nake amũthũkĩrie rĩitwa, oige atĩrĩ, "Ndahikirie mĩtumia ũyũ, no rĩrĩ, ndamũkuhĩrĩria ndionire imenyithia cia atĩ nĩ mũirĩtu gathirange,"

¹⁵ hĩndĩ ãyo ithe na nyina nĩmagatwara maũndũ ma kuonania atĩ nĩ mũirĩtu gathirange harĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra.

* **22:8** Nyũmba cia tene ciakagwo na rũirigo igũrũ, na mũndũ nĩangĩagereire kuo.

¹⁶ Ithe wa mũirĩtu nĩakeera athuuri atĩrĩ, “Ndaheanire mũirĩtu wakwa ahikio nĩ mũndũ ũyũ, no rĩrĩ, rĩu nĩamũthuurĩte.

¹⁷ Nĩamũcambĩtie akoiga atĩrĩ, ‘Ndiakorire mwarĩguo arĩ mũirĩtu gathirange.’ No rĩrĩ, ici nĩcio imenyithia cia kuonania atĩ mũirĩtu wakwa arĩ mũirĩtu gathirange.” Hĩndĩ ñyo aciari a mũirĩtu ũcio nĩmagatambũrũkia gĩtambaya kũu mbere ya athuuri a itũũra,

¹⁸ nao athuuri acio nĩmakanyiita mũndũ ũcio mamũherithie.

¹⁹ Nĩmakamwĩtia thĩnjo ya cekeri igana rĩmwe cia betha,[†] macineane kũrĩ ithe wa mũirĩtu, nĩ ũndũ mũndũ ũcio nĩacambĩtie mũirĩtu gathirange wa Isiraeli. Mũirĩtu ũcio agaathiĩ na mbere gũtuĩka mĩtumia wake; ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

²⁰ No rĩrĩ, kũngĩgaatuĩka atĩ thitango ñyo nĩ ya ma, na kwage kĩmenyithia gĩa kuonania atĩ mũirĩtu ũcio aarĩ gathirange,

²¹ nĩakarehwo mũrango-inĩ wa nyũmba ya ithe, nao arũme a itũũra rĩake nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. Nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli nĩkũhũũra ũmaraya arĩ o nyũmba gwa ithe. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²² Mũndũ mũrũme angĩnyiitwo akomete na mĩtumia wa mũndũ ũngĩ, o eerĩ, mũndũ mũrũme ũcio na mĩtumia ũcio, no nginya makue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere Isiraeli.

[†] 22:19 nĩ ta kilo 1

²³ Mũndũ angĩcemanía na mũirĩtu gathirange itũũra-inĩ orĩtio ahikio, na mũndũ ũcio akome nake,

²⁴ nĩmũkamanyiita eerĩ, mũmoimagarie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu, mũmahũũre na mahiga nyuguto nginya makue; mũirĩtu ũcio alooragwo tondũ aarĩ thĩinĩ wa itũũra na ndoigire mbu nĩguo ateithio, nake mũndũ mũrũme ũcio alooragwo tondũ wa gũthũkia mũtumia wa mũndũ ũngĩ. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

²⁵ No rĩrĩ, mũndũ mũrũme angĩcemanía na mũirĩtu ũrĩtio ahikio arĩ na kũu nja ya itũũra, na amũnyiite na hinya, mũndũ mũrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua.

²⁶ No rĩrĩ, mũirĩtu ũcio mũtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gũtũma ooragwo. Ũndũ ũcio nĩ ta wa mũndũ ũrĩa ũtharĩkagĩra alooraga mũndũ wa itũũra rĩake,

²⁷ nĩgũkorwo mũndũ ũcio aacemanirie na mũirĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũirĩtu ũcio ũrĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mũndũ wakũmũteithũra.

²⁸ Mũndũ angĩgacemanía na mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyiite na hinya nao mamenyeke-rĩ,

²⁹ mũndũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũirĩtu ũcio cekerĩ mĩrongo ĩtano cia betha.‡ Mũndũ ũcio no nginya ahikie mũirĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

‡ 22:29 nĩ ta nuthu kilo

30 Mündũ mŭrũme ndagĩrĩrwo nĩkũhikia mŭtumia wa ithe; ndakanaconorithie ũrĩrĩ wa ithe.

23

Kweherio Kĩũngano-inĩ

¹ Gŭtirĩ mündũ mũhakũre na ũndũ wa kũhihinywo kana gŭtinio kĩga gĩake gĩa ũciarĩ ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova.

² Gŭtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mŭgirie, kana mündũ o wotho wa rŭciarĩ rwake ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rŭciarĩ rwa ikũmi.

³ Gŭtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mündũ o wotho wa rŭciarĩ rwake, ũgaatoonya kũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rŭciarĩ rwa ikũmi.

⁴ Nĩgũkorwo matiigana gũũka kũmũtũnga na mĩgate na maaĩ mŭrĩ njĩra mũkiuma bŭrũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mŭrũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume.

⁵ O na kũrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana gũthikĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kũu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete.

⁶ Mũtikanagĩe kĩrĩko gĩa gũtũũra ũrata nao hĩndĩ ĩrĩa yotho mũgũtũũra muoyo.

⁷ Mũtikanamene Mũedomu nĩgũkorwo nĩ mŭrũ wa ithe wanyu. Mũtikanamene Mũmisiri, nĩ ũndũ nĩmwatũire mŭrĩ ageni bŭrũri wake.

⁸ Andũ a rŭciarĩ rwa gatatũ arĩa magaaciarwo nĩo, no matoonye kũngano-inĩ kĩa Jehova.

Kwaga Ũtheru Kambĩ-inĩ

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mũngĩamba kambĩ mũng'ethanĩire na thũ cianyu, mūtikahutanie na kĩndũ kĩrĩ thaahu.

¹⁰ Mũndũ mūrũme ũmwe thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩathaahĩte nĩ ũndũ wa ũndũ ũrĩa ũmũkorete ũtukũ, nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo.

¹¹ No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na riũa rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ.

¹² Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mūrĩthiiaga gwĩteithia.

¹³ Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kĩndũ gĩa gũcimbaga nakĩo, na rĩrĩa mũndũ athiĩ gwĩteithia, akenja irima agathika kĩoro gĩake.

¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ yanyu nĩguo amũgitĩre na aneane thũ cianyu kũrĩ inyuĩ. Kambĩ yanyu no nginya ĩtuĩke theru, nĩgeetha ndakanoone ũndũ ũtagĩrĩire gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangĩ Ngũũrani

¹⁵ Ngombo ĩngĩgakorwo yũrĩire gwaku, ndũkanamĩneane kũrĩ mwathi wayo.

¹⁶ Reke ĩtũũre gatagatĩ kanyu kũrĩa guothe ĩngĩenda na ĩtũũra-inĩ o rĩothe rĩrĩa ĩngĩthuura. Ndũkanamĩhinyĩrĩrie.

¹⁷ Gũtirĩ Mũisiraeli, mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja, ũgaatuĩka mũmaraya wa ihoo-ero.

¹⁸ Mũtikanarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithũkũmĩtwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme irĩ cia

kūhingia mwĩhĩtwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ndũkanarĩhie mūrũ wa ithe wanyu uumithio wa kĩndũ ũmũheete, ũrĩ wa mbeeca kana irio kana wa kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe uumithio.

²⁰ No ũrĩhie mũndũ wa kũngĩ uumithio wa kĩndũ ũmuohoreire, no ti mūrũ wa ithe wanyu Mũisraeli, nĩgeetha Jehova Ngai wanyu amũrathimage maũndũ-inĩ mothe marĩa mūrĩkaga bũrũri-inĩ ũrĩa mũrathiĩ mũwĩgwatĩre.

²¹ Ũngĩkeehĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku, ndũgekĩre mũhũthia kūhingia mwĩhĩtwa ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ndarĩ hĩndĩ atagakũũria ũndũ ũcio, na nĩũgatuuo nĩwĩhĩtie.

²² No ũngĩaga kwĩhĩta mwĩhĩtwa, ndũgaakorwo wĩhĩtie.

²³ Ũndũ ũrĩa wotho mĩromo yaku ĩriugaga no nginya ũhĩngagie, nĩ ũndũ wehĩtire mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku na kanua gaku wĩyendeire.

²⁴ Ũngĩtoonya mũgũnda wa mĩthabibũ wa mũndũ ũngĩ, no ũrĩe thabibũ nginya ũhũũne, no ndũgekĩre o na ĩmwe kĩondo-inĩ gĩaku.

²⁵ Ũngĩtoonya mũgũnda wa ngano wa mũndũ ũngĩ, no ũbute magira mayo na moko, no ndũkanagethe ngano ĩyo yake.

24

¹ Mũndũ angĩhikia mĩtumia na age gũkenio nĩwe nĩ ũndũ wa kũmuona na ũndũ ũtagĩrĩire, nake mũndũ ũcio amwandĩkĩre marũa ma

ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ,

² na thuutha wa kuuma gwake mũciĩ, mūtumia ũcio atuĩke mūtumia wa mũndũ ũngĩ,

³ nake mũthuuriwe ũcio wa keerĩ age kũmwenda, na amwandĩkĩre marũa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, kana mũthuuri ũcio wa keerĩ akue,

⁴ mũthuuri wake ũrĩa warĩ wa mbere, ũrĩa wamũingatare, ndetĩkĩrĩtio kũmũhikia rĩngĩ thuutha wa gũkorwo arĩkĩtie gũthũkio. Ũcio ũngĩtuĩka ũndũ ũrĩ thaahu maitho-inĩ ma Jehova. Mũtikanarehe wĩhia bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

⁵ Mũndũ angĩkorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wotha. Ihinda rĩa mwaka mũgima, nĩarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mūtumia wake ũcio ahikĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthĩi ma mũndũ ũrĩ na thiirĩ waku, o na kana ũthĩĩ na ihiga rĩa igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thiirĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mũndũ ũcio.

⁷ Mũndũ angĩnyitwo aiyĩte mũrũ wa ithe Mũisiraeli akamũtua ta ngombo kana akamwenda, mũici ũcio no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁸ Ha ũhoru wa mĩrimũ ya mangũ, mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũrĩa athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega ũrĩa ndĩmathĩte.

9 Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mŭrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bŭrŭri wa Misiri.

10 Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩkombithia mŭndũ wa itũũra kĩndũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgĩre kĩrĩa eranĩire atĩ nĩakaruta kĩrũgamĩĩre.

11 Ikara nja ũreke mŭndũ ũcio ũkombithĩtie kĩndũ akũrehere kĩrĩa eranĩire hau nja.

12 Mŭndũ ũcio angĩkorwo arĩ mũthĩini, ndũkanaraarie kũ eeranĩire.

13 Mũcookerie kabuti gake riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbe agĩkoma. Hĩndĩ ĩyo nĩagagũcookeria ngaatho, naguo ũndũ ũcio nĩũkonwo ũrĩ gĩko kĩa ũthingu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

14 Ndũkanahinyirĩrie mŭndũ wa kũrĩhwo ũrĩa mũthĩini na mũbatari, arĩ mŭrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana mŭndũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra manyu.

15 Mũrĩhe mũaara wake wa o mũthenya riũa rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩini na mũaara ũcio nĩguo ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaĩra Jehova igũrũ rĩaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova.

16 Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma maithe; o mŭndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene.

17 Ndũkanaagithie mŭndũ wa kũngĩ kana mwana wa ngoriai kĩhoto ciira-inĩ, kana woe kabuti ka mũtumia wa ndigwa karũgamĩĩre thiirĩ.

18 Ririkanaga warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku nĩagũkũũrire ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

19 Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩriganĩrwo nĩ gĩtĩia, ndũgagĩcookere. Gĩtigĩre mũndũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko maku.

20 Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamaiyũ kuuma mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookerera honge ciaguo riita rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari.

21 Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara rĩngĩ iria ciatigwo. Tigagĩra mũndũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mũtumia wa ndigwa matigari.

22 Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25

1 Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira mamatuithanie, marekererie mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtuĩre itua.

2 Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩire kũhũrwo, mũtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũrwo iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga,

3 no rĩrĩ, ndakamũhũũrithie iboko makĩria ya mĩrongo ĩna. Angĩhũrwo makĩria ya iboko icio,

mürũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

⁴ Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.*

⁵ Mũndũ na mürũ wa nyina mangĩkorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mütumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba ĩyo. Mürũ ũcio wa nyina na mũthuuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta mürũ wa nyina na mũthuuriwe.

⁶ Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaa-ciara nĩwe ũgaatũũria rĩtwa rĩa ũcio ũkuĩte, nĩgeetha rĩtwa rĩaake rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia mütumia wa mürũ wa nyina, mütumia ũcio nĩagathiĩ kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ, “Mürũ wa nyina na mũthuuri wakwa nĩaregete gũtũũria rĩtwa rĩa mürũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũrĩa mürũ wa nyina na mũthuuri wa mütumia agĩrĩrwo nĩ kũhingia.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo athuuri acio a itũũra rĩaake nĩmageta mũndũ ũcio mamwarĩrie. Mũndũ ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,”

⁹ mütumia ũcio wa mürũ wa nyina nĩakambata athĩ harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩaatũ kĩmwe gĩaake, acooke amũtuĩre mata ũthiũ, amwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo

* 25:4 Ndegwa nĩcio ciarangaga ngano nĩguo imĩtigithũkanie na mahuti.

mündũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya mũrũ wa nyina ekagwo.”

¹⁰ Rũciaro rwa mündũ ũcio kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mündũ Ūrutĩtwo Kĩraatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrũa, nake mĩtumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite kĩga gĩaake gĩa ũciari,

¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaiguĩrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu, rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ.

¹⁴ Mũtigakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini.

¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩire na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mündũ o wotho wĩkaga maũndũ macio, mündũ o wotho wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarigĩtie na thuutha; makĩaga gwĩtigĩra Ngai.

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigiicĩirie bũrũri-inĩ ũrĩa

ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke igai rĩanyurĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26

Maciaro ma Mbere na Icunjĩ cia Ikũmi

¹ Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũũre kuo,

² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe ũgaakũria tĩiri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ũcooke ũthiĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake,

³ wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ iyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩire maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe.”

⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩige hau mbere ya kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku.

⁵ Ningĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,* nake agĩikũrũka agĩthiĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ.

* 26:5 Jakubu nĩwe ũgwetetwo haha arĩ Mũsuriata ũrĩa worũũraga.

6 No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma tũthĩĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya.

7 Hĩndĩ iyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mĩtangĩko iitũ, na wĩra mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio.

8 Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩka maũndũ ma magegania.

9 Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ;

10 na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩiri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩige kĩondo kũu mbere ya Jehova Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake.

11 Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩnĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyu.

12 Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mĩtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu.

13 Ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩaamũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na

kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wotho wathanĩte. Nditiganĩirie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo.

¹⁴ Ndirĩte gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩa kĩa kĩa hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩa kĩa rĩa ndaari mũthaahu, o na kana ngarutĩra aĩa akuũ kĩmwe gĩa kĩa. Nĩnjathĩkĩire Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wotho ũnjathĩte.

¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩa kĩa gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩa Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yotho na muoyo waku wotho.

¹⁷ Nĩumbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiia na njĩra ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩa cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na mawatho, na atĩ nĩũrĩmwathĩkagĩra.

¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrĩte ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũrĩa eeranĩire, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩa maathani make mothe.

¹⁹ Nĩoimbũrĩte atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na ngumo na gĩtũo gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe iria oombĩte, na nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũrĩa eeranĩire.

27

Kīgongona Kīrīma-inĩ kĩa Ebali

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ.

² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba.

³ Mũkaandĩka igũrũ rĩamo ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire.

⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kīrīma-inĩ kĩa Ebali, ta ũrĩa ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba.

⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kīgongona, kīgongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthĩre kīndũ o gĩothe gĩa kīgera mahiga-inĩ macio.

⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kīgongona na mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo.

⁷ Mũkarutĩra indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcirĩe mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu.

⁸ Na nīmũkandĩka ciugo ciothe cia watho ũyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kīrīma-inĩ kĩa Ebali

9 Nike Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyuĩ andũ a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkite andũ a Jehova Ngai wanyu.

10 Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.”

11 Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

12 Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini.

13 Nayo mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebali yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebulun, na wa Dani na wa Nafitali.

14 Nao Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

15 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũicũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kũu na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

16 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

17 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

18 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithagia mūtumumu nĩĩra.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

19 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mūtumia wa ndigwa na kĩhooto.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

20 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mūtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩire gĩtĩio.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

21 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩkoma na nyamũ o yothe.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

22 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

23 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mūtumia wake.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

24 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũragaga mũndũ wa itũũra rĩake na hitho.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

25 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mũndũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

26 “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho ũyũ na ũndũ wa gũcihingia.”

Hĩndĩ ãyo nao andũ othe moige, “Ameni!”

28

Irathimo nĩ ùndũ wa Gwathĩka

¹ Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ũmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.

² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene, na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ũciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo maciaro ma mũgũnda waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia ng'ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩikarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na riumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩtũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova nĩagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ùndũ-inĩ o wotho ũngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ũcio arakũhe.

⁹ Jehova nĩagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩre na mwĩhĩtwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ũthiirage na njĩra ciake.

10 Hĩndĩ ãyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova, nacio nĩigagwĩtigĩra.

11 Jehova nĩagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma ũhiũ waku, na maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagakũhe.

12 Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wothe wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

13 Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ũngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarũmĩrĩre, ũrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia.

14 Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ũcitungatagĩre.

Irumi nĩ ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

15 No rĩrĩ, ũngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani make mothe na irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩro iria ndĩrakũhe ũmũthĩ, irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩra:

16 Nĩũkanyiiwo nĩ kĩrumi ũrĩ itũũra-inĩ inene o na ũnyiiwo nĩ kĩrumi ũrĩ mĩgũnda-inĩ.

17 Kĩondo gĩaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩkanyiiwo nĩ kĩrumi.

18 Ũciari wa nda yaku nĩũkanyiiwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng'ombe na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

19 Nĩũkanyiiwo nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ũnyiiwo nĩ kĩrumi ũkiumagara.

20 Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ũndũ-inĩ ũrĩa wothe ũrĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ũthire na ihenya nĩ ũndũ wa wĩhia ũrĩa wĩkĩte wa kũmũtiganĩria.

21 Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre.

22 Jehova nĩagakũhũũra na mũrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine.

23 Matu marĩa marĩ igũrũ wa mũtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango, nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera.

24 Jehova nĩagatũma mbura ya bũrũri waku ĩtuĩke rũkũngũ na mũtutu; ĩgaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya ũniinwo.

25 Jehova nĩagatũma ũhootwo nĩ thũ ciaku.

Ũgaacihithũkĩra na njĩra ĩmwe, no ũciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma thĩ.

²⁶ Ciimba ciaku igaatuĩka irio cia nyoni ciothe cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagĩa mũndũ wa gũcihahũra ciũre.

²⁷ Jehova nĩagakũhũũra na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misiri, na mĩrimũ ya ngaaĩ, na ironda iratogota, na ũhere, na ndũkahona.

²⁸ Jehova nĩagakũhũũra na ũgũrũki na ũtumumu, na kĩrigiicano kĩa meciiria.

²⁹ Nĩũgathiĩ ũkĩhambatagĩria kũrĩ mũthenya barigici ta mũndũ mũtumumu arĩ nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ũndũ-inĩ o wothe ũgeeka; mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ũgatunywo indo ciaku, hatarĩ mũndũ ũngĩgũteithũra.

³⁰ Nĩ ũkaagĩa kĩrĩlko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ ũngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mĩthabibũ no ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo.

³¹ Ndegwa yaku nĩũgathĩnjwo ũkĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩrĩa. Ũgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio. Ng'ondũ ciaku nĩĩkaneanwo kũrĩ thũ ciaku na gũtirĩ mũndũ ũgaaciteithũkia.

³² Aanake aku na airĩtu aku nĩmakaneanwo kũrĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku mathire hinya ũkĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya, na ndũkahota gwĩka ũndũ na guoko gwaku.

³³ Rũrĩrĩ ũtooĩ nĩrũkarĩa irio cia bũrũri iria ũrutĩre wĩra, na gũtirĩ kĩndũ ũkaagĩa nakĩo,

tiga o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ maku mothe.

³⁴ Maũndũ marĩa ũkoona nĩ magaatũma ũgũrũke.

³⁵ Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mũtwe waku.

³⁶ Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki ũrĩa wĩrũgamĩirie agwathage kũrĩ rũrĩrĩ ũtooĩ kana rũkamenywo nĩ maithe manyu. Ũrĩ kũu nĩũkahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga.

³⁷ Ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũthekererwo na kũnyararwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara.

³⁸ Ũkaahaanda mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ũkaagetha o tũnini, nĩ ũndũ nĩĩkarĩĩo nĩ ngigĩ.

³⁹ Ũkaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ na ũmĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei yayo kana ũtue thabibũ, nĩ ũndũ igunyũ nĩigacirĩa.

⁴⁰ Ũgaakorwo na mĩtĩ ya mĩtamaĩyũ bũrũri-inĩ waku wothe, no ndũkahũthĩra maguta mayo, nĩ ũndũ ndamaĩyũ nĩigaitĩka thĩ.

⁴¹ Ũkaagĩa na aanake na ũgĩe na airĩtu no ndũgatũũra nao, nĩ ũndũ nĩmagatahwo mathiĩ ũkombo-inĩ.

⁴² Mĩrumbĩ ya ngigĩ nĩũkegwatĩra mĩtĩ yaku yothe na irĩe irio cia bũrũri waku.

⁴³ Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ agaakĩrĩrĩria kwambatĩra igũrũ rĩaku, na we ũkĩrĩrĩrie o kũnyiiha.

44 Nĩ agagũkombagĩra nowe ndũkamũkombagĩra. Agaatuĩka wa gũtongoria nawe ũtuĩke wa kũrigia.

45 Irumi ici ciothe nĩigagũkinyĩrĩra. Nĩigathingatana nawe igũtoorie nginya ikũniine, nĩ tondũ ndwathĩkĩire Jehova Ngai waku, na ndũmenyereire maathani na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria aakũheire.

46 Igaatuĩka kĩmenyithia na igegania harĩwe, o na harĩ njiaro ciaku nginya tene.

47 Tondũ ndũigana gũtungatĩra Jehova Ngai waku ũrĩ na gĩkeno na ũcanjamũkĩte hĩndĩ ya ũgaacĩru,

48 tondũ ũcio ũgaatungatĩra thũ ciaku iria Jehova agaagũtũmĩra igũũkĩrĩre, ũrĩ mũhũtu na ũnyootĩ, na ũrĩ njaga na ũrĩ mũthĩĩnĩku mũno. Nĩagagwĩkĩra icooki rĩa kĩgera ngingo nginya akũniine.

49 Jehova nĩagakũrehithĩria rũrĩrĩ ruumĩte kũraya, rũgũũkĩrĩre, kuuma ituri-inĩ cia thĩ, rũmbũkĩte o ta nderi, rũrĩrĩ ũtangĩmenya rwario rwa ruo,

50 rũrĩrĩ rwa gwĩtigĩrwo, rũtangĩtĩa andũ akũrũ kana rũiguĩre andũ ethĩ tha.

51 Nĩmakarĩa njaũ cia mahiũ maku, na marĩe maciaro ma bũrũri waku nginya makũniine. Matigagũtigĩria ngano, kana ndibei ya mũhihano, kana maguta, o na kana magũtigĩre njaũ o na ĩmwe ya ndũũru cia ng'ombe ciaku kana tũũri twa rũũru rwa mbũri ciaku, nginya ũthĩĩnĩke biũ.

52 Nĩmakarigiicĩria matũũra mothe manene guothe bũrũri-inĩ waku, o nginya thingo

icio ndaihu ciakĩtwo na hinya na wĩhokete imomoke. Nĩmakarigiicĩria matũũra manene mothe marĩa marĩ bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

⁵³ Tondũ wa thĩĩna ũrĩa ũkaareherwo nĩ thũ yaku hĩndĩ ya kũrigiicĩrio, nĩ ũkaarĩa maciaro ma nda, ũrĩe nyama cia ariũ na airĩtu arĩa Jehova Ngai waku akũheete.

⁵⁴ O na mũndũ ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu ndakaiguĩra mũrũ wa nyina tha, kana mũtumia wake ũrĩa endete, kana ciana ciake iria itigaire,

⁵⁵ na ndarĩ mũndũ o na ũmwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio araarĩa. Icio nocio kĩndũ kĩrĩa agaakorwo atigĩtie nĩ ũndũ wa thĩĩna ũrĩa thũ yaku ĩgaakũrehere hĩndĩ ĩrĩa ĩkaarigiicĩria matũũra maku manene mothe.

⁵⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mũhooreri mũno na ũrĩ tha gatagatĩ-inĩ kanyu, ũcio ũrĩ tha mũno na mũhooreri nginya ndangĩũmĩrĩria kũhutia thĩ na ikinya rĩake, nĩakaima mũthuriwe ũrĩa endete, na mũriũ kana mwarĩ,

⁵⁷ njogu ĩrĩa yumĩte nda yake na ciana iria agaciara. Nĩgũkorwo no ende gũcirĩa na hito hĩndĩ ĩyo ya kũrigiicĩrio na ya thĩĩna ũrĩa thũ ciaku ĩgaakũrehere kũu matũũra-inĩ manene manyu.

⁵⁸ Ũngĩaga kũrũmĩrĩra wega ciugo ciothe cia watho ũyũ, iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ, na wage gũtĩia rĩitwa rĩrĩ rĩrĩ riiri na rĩa gwĩtigĩrwo, rĩa Jehova Ngai waku,

⁵⁹ Jehova nĩagakũrehithĩria mĩthiro ya kũmakania, wee na njiaro ciaku, na thĩĩna

mũnene na wa ihinda iraaya, o na mĩrimũ mĩũru na ya gũikara mũno.

⁶⁰ Nĩagakũrehithĩria mĩrimũ yothe ya bũrũri wa Misiri ĩrĩa wetigĩrĩte, nayo nĩgakwĩgwatĩrĩa.

⁶¹ O na ningĩ Jehova nĩagakũrehithĩria mĩrimũ ya mĩthemba yothe o na mathĩĩna marĩa matarĩ maandĩke Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, nginya ũiniwo.

⁶² Inyuĩ mwarĩ aingĩ ta njata cia igũrũ, mũgaatigara o andũ anini mũgĩtarwo, nĩ ũndũ wa kwaga gwachĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

⁶³ O ta ũrĩa Jehova aakeneire kũmũgaacĩrithia na kũmũingĩhia, noguo agaakena akĩmũharagania na akĩmũniina. Nĩmũkamunywo mweherio bũrũri ũrĩa mũrathĩ mũwĩgwatĩre.

⁶⁴ Ningĩ Jehova nĩagakũhurunja ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Ũrĩ kũu ũkaahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mũtooĩ.

⁶⁵ Ũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ icio ndũkoona ũndũ mwega, kana wone handũ ha kũhurũkia ikinya rĩa kũgũrũ gwaku. Mũrĩ kũu Jehova nĩagatũma ũtangĩke meciiria na maitho mage kuona, o na ũũrwo nĩ hinya.

⁶⁶ Ũgaatũũra na wagagu, ũiyũritwo nĩ guoya ũtukũ na mũthenya, ũtarĩ na ma ya ũtũũro waku.

⁶⁷ Rũciinĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ hwaĩ-inĩ!” Naguo hwaĩ-inĩ ũkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ rũciinĩ!” Tondũ wa kĩmakania

kĩrĩa gĩgaakorwo kĩmũiyũrĩte ngoro cianyu, na maũndũ marĩa maitho manyu makeyonera.

⁶⁸ Jehova akaamũcookia bũrũri wa Misiri na meeri, rũgendo rũrĩa ndoigire mũtikanarũthĩ rĩngĩ. Mũrĩ kũu nĩkuo mũkeneana mũgũrwo nĩ thũ cianyu, mũrĩ ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, no gũtirĩ mũndũ ũkaamũgũra.

29

Kwerũhio gwa Kĩrĩkanĩro

¹ Ici nĩcio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aathire Musa arĩkanĩre na andũ a Isiraeli kũu Moabi, hamwe na kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩre nao marĩ Horebu.

² Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ:

Maitho manyu nĩmeyoneire ũrĩa wothe Jehova eekire Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, na ũrĩa eekire anene ake othe na bũrũri wake wothe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maũndũ manene ma kũgeganĩa.

⁴ No nginya ũmũthĩ Jehova ndamũheete meci-iria marĩ na ũmenyo, kana maitho me kuona, kana matũ me kũigua.

⁵ Ihinda rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna ndamũtongoririe werũ-inĩ, nguo cianyu itiigana gũtuĩka, o na kana iraatũ irĩa ciarĩ magũrũ manyu igĩtarũka.

⁶ Mũtiigana kũrĩa irio, kana mũkĩnyua ndibei kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩgagatu. Ndeekire

ũndũ ũcio nĩgeetha mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ
Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rĩrĩa mwakinyire gũkũ, Sihoni mũthamaki
wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa
Bashani nĩmookire kũhũũrana na ithuĩ, no
nĩtwamatooririe.

⁸ Nĩtwegwatĩire bũrũri wao na tũkĩũheana
ũtuĩke igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na
wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁹ Rũmĩrĩrai wega ciugo cia kĩrĩkanĩro gĩkĩ,
nĩguo mũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa
mũrĩkaga.

¹⁰ Inyuĩ inyuothe mũrũgamĩte ũmũthĩ mbere
ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na
atongoria a mũhĩrĩga yanyu, na athuuri anyu, na
anene anyu, na arũme arĩa angĩ othe a Isiraeli,

¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na
andũ a kũngĩ arĩa matũũraga kambĩ-inĩ cianyu,
arĩa mamunagĩra ngũ na makamũtahĩra maaĩ.

¹² Mũrũgamĩte haha nĩguo mũgĩe na
kĩrĩkanĩro na Jehova Ngai wanyu, kĩrĩkanĩro
kĩrĩa Jehova ekũgĩa na inyuĩ ũmũthĩ, na
akĩhũũre mũhũũri na ũndũ wa mwĩhĩtwa,

¹³ na agĩĩkĩre hinya kũna atĩ mũrĩ andũ ake
ũmũthĩ, na atĩ atuĩke Ngai wanyu, o ta ũrĩa
aamwĩrĩire, na ningĩ o ta ũrĩa eehĩtire kũrĩ
maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu.

¹⁴ Ndirathondeka kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mwĩhĩtwa
na inyuĩ inyuiki,

¹⁵ o inyuĩ mũrũgamĩte haha na ithuĩ ũmũthĩ
mbere ya Jehova Ngai witũ, no nĩ hamwe na arĩa
matarĩ haha ũmũthĩ.

16 Inyuĩ ene nĩmũũĩ ũrĩa twatũũraga bũrũri wa Misiri na ũrĩa twatuĩkanĩrie mabũrũri-inĩ tũgĩũka gũkũ.

17 Gatagatĩ-inĩ kao nĩmuonire mĩhianano yao ĩrĩ thaahu, na ngai cia kũhooywo cia mĩtĩ na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu.

18 Menyererai wega hatigakorwo mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, kana andũ a nyũmba ĩmwe kana mũhĩrĩga gatagatĩ-inĩ kanyu ũmũthĩ, ũngĩgĩa na ngoro ya kũhutatĩra Jehova Ngai witũ athĩ akahooe ngai cia ndũrĩrĩ icio; menyererai wega gũtikagĩe mũri mũrũrũ gatagatĩ kanyu ũngĩciara maciaro marũrũ ta nyongo.

19 Rĩrĩa mũndũ ta ũcio aigua ciugo cia mwĩhĩtwa ũyũ, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ũndũ ũcio ageciiria atĩrĩ, “Ndikona ũgwati o na ingĩkĩrĩria gũthĩ na njĩra yakwa mwene.” Ŭndũ ũcio nĩũkarehe mwanangĩko bũrũri ũrĩa ũrĩ maaĩ, o na ũrĩa mũng’aru.

20 Jehova ndarĩ hĩndĩ akenda kũmũrekerera; marakara make na kĩyo gĩake nĩkarĩrĩmbũkĩra mũndũ ũcio. Irumi ciothe iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩrĩ nĩkamũkinyĩrĩra, nake Jehova nĩakahuura rĩtwa rĩake rĩehere gũkũ thĩ.

21 Jehova nĩakamwamũra kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, anyiitwo nĩ mwanangĩko, kũringana na irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩandĩke thĩinĩ wa Ibuku rĩrĩrĩ rĩa Watho.

22 Ciana cianyu iria ikaamũrũmĩrĩra njiaro-inĩ iria igooka thuutha, o na ageni arĩa magooka moimĩte mabũrũri ma kũraya nĩmakona mathĩina marĩa makorete bũrũri o na mĩrimũ

ĩrĩa Jehova ahũũrĩte bũrũri nayo.

²³ Bũrũri wothē ũgaatuĩka kũndũ gũtangĩkũra kĩndũ, kũiyũrĩte cumbĩ na ũbiriti, gũtirĩ kĩndũ gĩkahaandwo na gũtirĩ riyā rĩgaakũra kuo, kana kĩndũ kĩmere kuo. Gũkahaana ta mwanangĩko wa matũũra ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirie arĩ na marakara mahiũ.

²⁴ Ndũrĩrĩ ciothe ikooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ ũguo? Marakara maya mahiũ ũũ, nĩ ma kĩ?”

²⁵ Narĩo icookio rĩgaakorwo rĩrĩ atĩrĩ, “Nĩ tondũ andũ aya nĩmatiganĩirie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrĩkanĩro kĩrĩa aagiire nao rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri.

²⁶ Nĩmamwehereire magĩthiĩ kũhooya ngai ingĩ na magĩciinamĩrĩra, ngai matooi, na ngai Jehova ataamaheete.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra bũrũri ũyũ, akĩũkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩrĩ.

²⁸ Ningĩ Jehova, arĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ manene, nĩamamunyire kuuma bũrũri wao akĩmaikia bũrũri ũngĩ, ta ũrĩa gũtarĩrĩ rĩu.”

²⁹ Maũndũ ma hitho nĩ ma Jehova Ngai witũ, no maũndũ marĩa maguũrie nĩ maitũ na ciana ciitũ nginya tene, nĩguo tũrũmagĩrĩre ciugo ciothe cia watho ũyũ.

30

Ũgaacĩru Thuutha wa Gũcookerera Jehova

¹ Rĩrĩa irathimo na irumi ici ciothe njigĩte mbere yaku igaagũkinyĩrĩa, nawe ũciamũkĩre ngoro-inĩ yaku kũrĩa guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ,

² na rĩrĩa wee mwene na ciana ciaku ũgaacookerera Jehova Ngai waku na ũmwathĩkĩre na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, kũringana na ũrĩa wothe ngũgwatha ũmũthĩ-rĩ,

³ hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũiguĩre tha, na nĩagagũcookanĩrĩria rĩngĩ, akũrute ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa aakũhurunjĩre.

⁴ O na ũngĩgaakorwo ũthaamĩirio bũrũri ũrĩa ũrĩ kũraya mũno gũkũ thĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũcookanĩrĩria, akũrute kuo agũcookie bũrũri-inĩ waku.

⁵ Nĩagagũcookia bũrũri ũrĩa warĩ wa maithe maku, na we nĩũkawĩgwatĩra. Nĩagatũma ũgaacĩre na ũingĩhe gũkĩra maithe maku.

⁶ Jehova Ngai waku nĩakarũithia ngoro yaku na arũithie ngoro cia njiaro ciaku, nĩgeetha ũmwendage na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe, nĩguo ũtũũre muoyo.

⁷ Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici ciothe kũrĩ thũ ciaku iria igũthũire na ikũnyariiraga.

⁸ Nĩũgacooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ũrũmĩrĩre maathani make, o maya ndĩrakũhe ũmũthĩ.

⁹ Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai waku nĩagatũma ũtheereme mũno wĩra-inĩ wothe wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku, o na njaũ cia

mahiũ maku na maciaro ma mĩgũnda yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ũndũ waku, na atũme ũgaacĩre, o ta ũrĩa aakenire nĩ ũndũ wa maithe maku,

¹⁰ ũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ũmenyagĩrĩre maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa Watho, na ũcookerere Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wotho.

Kũheo Gũthuura Muoyo kana Gĩkuũ

¹¹ Na rĩrĩ, ũrĩa ndĩragwatha ũmũthĩ ti ũndũ ũrĩ hinya, ũngĩkũrema, kana ũndũ ũtangĩhota gwĩka.

¹² Ndũrĩ igũrũ matu-inĩ, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkwambata igũrũ, aũgĩre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?”

¹³ O na ndũrĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, atĩ no ũrie atĩrĩ, “Nũũ ũkũringa iria, aũgĩre atũrehere, na awanĩrĩre kũrĩ ithuĩ nĩguo tũwathĩkĩre?”

¹⁴ Aca, ti ũguo, kiugo kĩrĩ hakuhĩ mũno nawe; kĩrĩ o kanua-inĩ gaku na ngoro-inĩ yaku, nĩguo ũgĩathĩkĩre.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ nĩndaiga ũhoru wa gũtũũra muoyo na wa ũgaacĩru mbere yaku, o na wa gĩkuũ na wa mwanangĩko.

¹⁶ Nĩgũkorwo ndagwatha ũmũthĩ wendage Jehova Ngai waku, na ũthiiaage na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre maathani make, na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; hĩndĩ iyo nĩũgatũũra muoyo na ũingĩhe, nake Jehova

Ngai waku nĩagakũrathima ũrĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre.

¹⁷ No ngoro yaku ãngĩkagarũrũka wage gwathĩka, na ũguucĩrĩrio, ũinamĩrĩre ngai ãngĩ ũcihooe,

¹⁸ ngũkwĩra na ma ũmũthĩ atĩ no ũkaaniinwo. Ndũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri-inĩ ũrĩa ũraringa Rũũ rwa Jorodani ũũtoonye na ũwĩgwatĩre.

¹⁹ Ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩnjigĩte mbere yaku ũhoro wa gũtũũra muoyo na wa gĩkuũ, na wa irathimo na wa irumi. Na rĩrĩ, thuura muoyo, nĩguo wee na ciana ciaku mũtũũre muoyo,

²⁰ na nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthikagĩrĩrie mũgambo wake, na mũnyitane nake. Nĩgũkorwo Jehova nĩwe muoyo waku, na nĩagakũhe mĩaka mĩingĩ ya gũtũũra bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtire atĩ nĩakaũhe maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu.

31

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agĩthĩĩ akĩarĩria andũ othe a Isiraeli na ciugo ici akĩmeera atĩrĩ,

² “Rĩu ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na mĩrongo ĩrĩ, na ndingĩhota kũmũtongoria rĩngĩ. Jehova nĩanjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wee ndũkũringa Rũũ rwa Jorodani.’

³ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩakaringa arĩ mbere yanyu. Nĩakaniina ndũrĩrĩ icio mbere yanyu na inyũĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wacio.

Joshua o nake nĩakaringa arĩ mbere yanyu ta ũrĩa Jehova oigire.

⁴ Nake Jehova nĩakameka o ta ũrĩa eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arĩa aaniinire hamwe na bũrũri wao.

⁵ Jehova nĩakamaneana kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no nginya mũkaameeka ũrĩa wothe ndĩmwathĩte.

⁶ Gĩa na hinya na mũũmĩrĩrie. Mũtigetigĩre kana mũmake nĩ ũndũ wao, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ egũthiĩ hamwe na inyuĩ; ndakamũtiga kana amũtirike.”

⁷ Nake Musa agĩta Joshua, akĩmwĩra arĩ mbere ya andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Gĩa na hinya, nĩgũkorwo no nginya ũthiĩ na andũ aya bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova eehĩtire kũrĩ maithe mao ma tene atĩ nĩakamahe, nawe no nginya ũkaaũgayania gatagatĩ-inĩ kao, ũtuĩke igai rĩao.

⁸ Jehova mwene nĩegũthiĩ mbere yaku na nĩarĩkoragwo hamwe na we; ndarĩ hĩndĩ agaagũtiga kana agũtirike. Ndũkanetigĩre, o na kana ũkue ngoro.”

Gũthoma Watho

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka watho ũcio, agĩcooka akĩũnengera athĩnjĩri-Ngai, ariũ a Lawi, arĩa maakuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o na akĩũnengera athuuri othe a Isiraeli.

¹⁰ Ningĩ Musa akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “O mũthia-inĩ wa mĩaka mũgwanja, mwaka-inĩ ũrĩa ũtuĩtwo wa kũrekanĩra mathiirĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ-rĩ,

¹¹ nĩrĩo andũ othe a Isiraeli mariumagĩra mbere ya Jehova Ngai wanyu handũ harĩa we

mwene agaathuura, nĩmũrĩmathomagĩra watho ũyũ mũrĩ mbere yao makĩguaga.

¹² Cookanagĩrĩria andũ othe hamwe: arũme, na andũ-a-nja, na ciana, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu,* nĩgeetha mathikĩrĩrie na merute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu, na marũmagĩrĩre ciugo cia watho ũyũ.

¹³ Ciana ciao iria itooĩ watho ũyũ, no nginya ciũigue, na ciĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũthĩ mũkawĩgwatĩre.”

Ũrathi wa Ũremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthenya wa gũkua gwaku ũrĩ hakuhĩ. Īta Joshua mũũke nake na mũrũgame Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩho ngũnengerera Joshua wĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Musa na Joshua magĩũka makĩrũgama Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Jehova akiumĩra Hema-inĩ ĩyo arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, narĩo itu rĩu rĩkĩrũgama itoonjero-inĩ rĩa Hema.

¹⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Wee nĩũkũhurũka hamwe na maithe maku, nao andũ aya ihinda rĩtarĩ kũraihi nĩmekũhũũra ũmaraya na ngai cia kũngĩ cia bũrũri ũrĩa mũratoonya. Nĩmakandirika na mathũkie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaathondekete nao.

¹⁷ Mũthenya ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatirike; nĩngamahitha ũthiũ wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ mĩanangĩko

* **31:12** Atumia na ciana nĩmetĩkĩrĩtio gũthĩ gũthikĩrĩria watho ũgĩthomwo.

mĩingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya ũcio nĩ makooria atĩrĩ, ‘Gĩhĩ mũanangĩko ĩno ndĩtũkorete nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithuĩ?’

¹⁸ Na hatarĩ nganja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ ũndũ wa waganu wao wothe wa gũcookerera ngai ingĩ.

¹⁹ “No rĩrĩ, wĩyandĩkĩre rwĩmbo rūrũ, na ũrūrute andũ a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rĩtuĩke ũira wakwa wa kũmookĩrĩra.

²⁰ Ndaarĩkia kũmatoonya bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa.

²¹ Na rĩrĩa mũanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora, rwĩmbo rūrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũ ũrĩa maciirĩire gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonya bũrũri ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩaheire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinyia andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Nĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrĩkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia,

²⁵ nĩaheire Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ,

²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩĩrĩ rĩa Watho mũrĩige mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũũkagĩrĩra.

²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩa kũrema atĩa ndakua!

²⁸ Cookanĩrĩriai athuuri othe a mĩhĩrĩga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩĩguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra.

²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ndaarĩkia gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthĩĩ na njĩra ĩrĩa ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩrĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, akĩiguagwo nĩ kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli:

32

¹ Ta thĩkĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoru;
o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa.

² Reke ũrutani wakwa uure ta mbura,
nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya
mũmerano,

o na ãtuũke ta mbura nyingĩ ãkiurĩra mũmera
mũĩthĩ.

³ Nĩngũhunja ũhoru wa Rĩĩtwa rĩa Jehova.
Hĩ, kĩgoocei ũnene wa Ngai witũ!

⁴ We nĩwe Rwaro rwa Ihiga, mawĩra make nĩ
makinyanĩru,
nacio nĩĩra ciake ciothe nĩ cia kĩhooto.
Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,
nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhooto.

⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;
ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,
no nĩ rũciaro rũremi na rwaganu.

⁶ Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,
inyuĩ andũ aya akĩgu na mwagĩte ũũgĩ?
Githĩ tiwe Ithe wanyu, o we Mũmbi wanyu,
ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande
wega?

⁷ Ririkana matukũ ma tene;
wĩciirie ũhoru wa njiaro iria ihĩtũkĩte.
Ũria thoguo na nĩegũkwĩra,
O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.

⁸ Rĩrĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai
rĩacio,
rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ,
nĩekĩrĩire andũ othe mũhaka,
kũringana na mũigana wa ariũ a Isiraeli.

⁹ Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake,
Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa eegaĩire.

¹⁰ Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,

- werũ ũtarĩ kĩndũ, ũgambagwo nĩ nyamũ.
Nake akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera;
aamũrangagĩra o ta kĩũma kĩa riitho rĩake,
11 o ta ũrĩa nderi yarahũraga tũcui twayo gĩtara-
inĩ kĩaayo,
ĩkareera igũrũ rĩa tũcui twayo,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituo,
na ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo.
12 Jehova o we wiki nĩwe wamũtongoririe;
gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.
- 13 Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru
bũrũri-inĩ,
na akĩmũhũũnia na matunda ma mĩgũnda.
Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
na akĩmũhe maguta moimĩte ihiga-inĩ rĩa
nyaigĩ;
14 akĩmũhe ngorono na iria kuuma ndũũru-inĩ
cia ng'ombe,
na cia mbũri na tũtũrũme tũnoru.
o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia
Bashani,
na ngano ĩrĩa njega mũno.
Nĩwanyuire thakame ĩrĩ mũhũyũ ya thabibũ,
nĩyo ndibei yacio.
- 15 Jeshuruni nake aanorire, agĩikia haati;
aahũũnire, agĩtunguha, na agĩkenga mwĩrĩ.
Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa wamũmbire,
na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo
Mũhonokia wake.
16 Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ wa ngai icio
cio ng'eni,

na makĩmũrakaria na mĩhianano yao ĩrĩ
magigi.

17 Nĩmarutĩire ndaimono magongona, iria itarĩ
Ngai:

ngai iria matooĩ,
ngai iria ciekumĩrĩtie o ica-ikuhĩ,
ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu.

18 Nĩwatiganĩirie Rwaro rwa Ihiga, rũrĩa
rwagũciarire;
ũkĩrganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wagũciarire.

19 Jehova nĩonire ũndũ ũcio
nake akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ
ariũ ake na airĩtu ake.

20 Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmahitha ũthiũ
wakwa,
nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao magaakorwo
matariĩ;

nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi,
ciana itaangĩhokeka.

21 Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata,
na makĩndakaria na ngai ciao itarĩ kĩene.

Ngaamaiguithia ũiru na rũrĩrĩ hatarĩ;
ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ rũtarĩ na
ũmenyo.

22 Nĩ gũkorwo mwaki nĩwakĩtio nĩ mang’ũrĩ
makwa,
ũrĩa wakanaga ũgakinya mũhuro wa kwa
ngoma.

Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
na ũmundie itina cia irĩma mwaki.

23 “Nĩngamombĩrĩra mĩtino

- na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre ngĩmahũũra
nayo.
- 24 Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya
kũmahinyaria,
ndĩmarehithĩrie gĩthĩĩna gĩa kũmaniina na
mũthiro wa kũmooraga;
Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego
moogĩ,
ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa ndũira iria iny-
ororokaga rũkũngũ-inĩ.
- 25 Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-
inĩ ya itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩciĩ.
Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na
mbuĩ.
- 26 Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũiririkanwo kwao kuuma kũrĩ
andũ,
- 27 no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, 'Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wĩkĩte ũũ wothe.' "
- 28 Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matĩrĩ na gũkũũrana thĩinĩ wao.
- 29 Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya
ũguo
na makũũrane ũrĩa ũhoru wao wa
kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtariĩ!
- 30 Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa gũteng'eria andũ
ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi
moore,

tiga makorirwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo amatiganĩirie?

³¹ Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta Rwaro rwa
Ihiga riitũ,
o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciĩũ.

³² Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa
Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrĩte thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.

³³ Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
o guo thumu ũrĩa mũũru mũno wa ndũira.

³⁴ “Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndĩumenyereire mũthiithũ-inĩ
wakwa?

³⁵ Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria.
Ihinda rĩakinya, kũgũrũ kwao nĩ
gũgaatenderũka;

mũthenya wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ,
naguo mũtino wao ũhiũhĩte ũmakore.”

³⁶ Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aiguĩre ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigarĩte, arĩ
ngombo kana atarĩ ngombo.

³⁷ Nake nĩ akoiga atĩrĩ, “Rĩu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,

³⁸ ngai iria ciarĩaga maguta ma magongona
mao,
na ikanyua ndibei ya indo iria ciarutagwo
cia kũnyuuo?

Reke cigĩũkĩre imũteithie!

Reke imũhe kũgitio!

39 “Rĩu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ Ngai!

Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga nĩ.

Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania kuuma
guoko-inĩ gwakwa.

40 Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:

O ta ũrĩa ndũũraga muoyo nginya tene,

41 rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora
rũkahenia
na ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua
ciira,

nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,

na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire.

42 Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ĩnyue thakame ĩrĩio,
Naruo rũhiũ rwakwa rwa njora rũrĩage
nyama:

ĩyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo na arĩa
matahĩtwo,
na mĩtwe ya atongoria a thũ.”

43 Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ ake,

nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria thakame ya
ndungata ciake;

acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,

na ahoroherie bũrũri wake, o na andũ ake.

44 Musa nĩmookire na Joshua mũrũ wa Nuni,
na makĩaria ciugo ciothe cia rwĩmbo rũrũ andũ
makĩiguaga.

45 Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ a Isiraeli
ũhoro ũcio,

⁴⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Ciugo ici ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ itarĩ na itherũ, rekei ciikare ngoro-inĩ cianyu, nĩgeetha mũgaatha ciana cianyu gwathĩkĩra wega ciugo icio ciothe cia watho ũyũ.

⁴⁷ To ciugo o ũguo harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo wanyu. Nĩgatũma mūtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.”

Musa Gũkuĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Nebo

⁴⁸ Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩra Musa atĩrĩ,

⁴⁹ “Ambata, ũkinye mwambato wa Abarimu o, kũu kĩrĩma kĩa Nebo bũrũri-inĩ wa Moabi, kũng’ethanĩra na Jeriko, wĩrorere Kaanani, bũrũri ũrĩa ndĩrahe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao.

⁵⁰ Kĩrĩma kũ ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra, nawe ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ anyu, o ta ũrĩa mũrũ wa nyũkwa Harũni aakuĩrĩre kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ arĩa manakua.

⁵¹ Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire kũnjĩtĩkia mũrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ wa Zini tondũ mũtiigana kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli.

⁵² Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no ndũgatoonya bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

33

Musa Kũrathima Mĩhĩrĩga

¹ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrathimo kĩrĩa Musa mũndũ wa Ngai aarathimire andũ a Isiraeli atanakua.

² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩokire kuuma Sinai,
na akĩmathererũkĩra kuuma Seiru;
akĩmaarĩra kuuma kĩrĩma gĩa Parani.
Ookire na ikundi cia arĩa atheru kuuma gũthini,
akiuma iharũrũka-inĩ cia irĩma ciake.
³ Ti-itherũ wee nĩwe wendete andũ;
arĩa othe atheru marĩ guoko-inĩ gwaku.
Othe mainamagĩrĩra magũrũ-inĩ maku,
makaamũkĩra ũrutani kuuma harĩwe,
⁴ watho ũrĩa twaheirwo nĩ Musa,
nĩguo igai rĩa ũngano wa Jakubu.
⁵ Nĩwe warĩ mũthamaki wa Jeshuruni,
rĩrĩa atongoria a andũ moonganĩte,
marĩ hamwe na mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotũũra na ndagakue,
o na kana andũ ake manyiihe.”

⁷ Na ha ũhoru wa Juda akiuga atĩrĩ,
“Wee Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro kĩa Juda;
mũrehe kũrĩ andũ ake.
Nĩarũagĩrĩra maũndũ make na guoko gwake.
Wee-rĩ, tuĩka wa kũmũteithia akĩrũa na thũ
ciake.”

⁸ Ũndũ wĩgiĩ Lawi oigire atĩrĩ:
“Thumimu yaku na Urimu yaku
nĩ cia mũndũ ũrĩa ũkenagio nĩwe.
Nĩwamũgeririe arĩ kũu Masa;
ũkĩmũrũithia kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.
⁹ Ũhoru wa ithe na nyina oigire atĩrĩ,
‘Ndirameciiria.’
Ndaigana kũmenya ariũ a ithe,
kana akĩrũmbũiya ciana ciake mwene,
no nĩamenyereire kiugo gĩaku,

na akĩgitĩra kĩrĩkanĩro gĩaku.

10 Nĩarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho waku,
na akaruta Isiraeli watho waku.

Nĩarutagĩra ũbumba mbere yaku,
na akarutĩra magongona ma njino marĩ
magima kĩgongona-inĩ gĩaku.

11 Rathima ũmenyi wake wa wĩra, Wee Jehova,
na ũkenagĩre wĩra wa moko make.

Gũtha njohero cia arĩa mekũmũũkĩrĩra;
ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka
rĩngĩ.”

12 Ũndũ wĩgiĩ Benjamini oigire atĩrĩ:

“Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova ahurũke atarĩ na
ũgwati harĩ we,
nĩgũkorwo amũgitagĩra mũthenya wothe,
nake ũrĩa Jehova endete ahurũkaga gata-
gatĩ-inĩ ga ciande ciake.”

13 Ũndũ wĩgiĩ Jusufu oigire atĩrĩ:

“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rĩega rĩa kuuma igũrũ,
na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na thĩ;

14 hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ
riũa,
na kĩrĩa kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri;

15 aũrathime na iheo iria thuuranĩre cia irĩma-
inĩ cia tene,
na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;

16 hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
na indo iria ciyũrite kuo, na ũtugi ũrĩa
waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩrĩa kĩaahĩaga.

Maũndũ maya mothe maroikara mūtwe-inĩ wa
Jusufu,

maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa
mũthamaki ari harĩ ariũ a ithe.

17 Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irig-
ithathi;

hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya
gĩthaka-inĩ.

Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,

o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.

Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efi-
raimu;

ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia
Manase."

18 Ũndũ wĩgiĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:

"Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,

nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.

19 Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ

marutĩre magongona ma ũthingu kuo;

nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,

na marĩe mĩthithũ ĩrĩa mĩhithe mũthanga-
inĩ."

20 Ũndũ wĩgiĩ Gadi oigire atĩrĩ:

"Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya
Gadi!

Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,

atambuura guoko kana mũtwe.

21 Ethuurĩre bũrũri ũrĩa mwega mũno;

akĩgĩrwo gĩcunji kĩa mũtongoria.

Rĩrĩa anene a andũ moonganire,

nĩ eekire maũndũ ma kĩhooito kĩa Jehova,

na matua makoniĩ Israeli."

22 Ũndũ wĩgiĩ Dani oigire atĩrĩ:

"Dani nĩ kĩaana kĩa mũrũũthi,

kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani."

23 Ũndũ wĩgiĩ Nafitali oigire atĩrĩ:

“Nafitali nĩaingĩhĩrwo nĩ ũtugi wa Jehova,
na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
nĩakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-
inĩ.”

24 Ũndũ wĩgĩĩ Asheri oigire atĩrĩ:

“Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra arĩa angĩ othe nĩ
Asheri;
ariũ a ithe maroomwendaga,
na arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta.*

25 Hingĩro cia ihingo ciaku

igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
naguo hinya waku
ũkaaiganana na matukũ maku.

26 “Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu wa Jeshu-
runi,
o we ũgeragĩra igũrũ oke agũteithie,
na agaĩkarĩra matu onanie ũnene wake.

27 Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene nĩwe kĩhitho
gĩaku,
namo moko make matũũraga nginya tene
na tene marĩ mũhuro waku.

Nĩakarutũrũra thũ yaku yehere mbere yaku,
akiugaga atĩrĩ, ‘Mĩniine!’

28 Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaathũũra arĩ wiki atarĩ
na ũgwati;

gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitĩre
o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
kũrĩa ime rĩa igũrũ rĩtataga.

29 Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli!
Nũũ ũkĩhaana ta we,

* 33:24 Maguta maarĩ kionereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga
na ũrĩmi.

rürĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?
Nĩwe ngo yaku na mũgũteithia,
na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rürĩ riiri.
Thũ ciaku nĩikaaigua guoya irĩ mbere yaku,
nawe nĩũkarangĩrĩria kũndũ gwacio kũrĩa
gũtũũgĩru.”

34

Gĩkuũ kĩa Musa

¹ Thuutha wa ũguo Musa akĩambata kĩrĩma
kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu
wa Moabi, agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Písiga,
kũng’ethera Jeriko. Arĩ hau, Jehova akĩmuonia
bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya
Dani,

² na Nafitali guothe, na bũrũri wa Efiraimu
na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe
nginya iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro,

³ na akĩmuonia kũu Negevu na rũgongo
ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũũra
inene rĩa Mĩkĩndũ, gũthiĩ o nginya Zoari.

⁴ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo
bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka
na Jakubu na mwĩhitwa rĩrĩa ndoigire atĩrĩ,
‘Nĩngaũhe njaro cianyu.’ Nĩndareke ũwone na
maitho maku, no ndũkũringa ũtoonye kuo.”

⁵ Nake Musa, ndungata ya Jehova agĩkuĩra kũu
Moabi, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

⁶ Nake akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa
kĩang’etheire Bethi-Peori, no nginya ũmũthĩ
gũtirĩ mũndũ ũũĩ harĩa mbĩrĩra yake irĩ.

⁷ Musa aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ.

⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya matukũ ma kũmũrĩrĩa na kũmũcakaĩra magĩthira.

⁹ Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ũũgĩ, tondũ Musa nĩamũigĩrĩre moko make. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na magĩka ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ kwagĩa mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũrĩa Jehova aamenyanĩte nake ũthiũ kwa ũthiũ,

¹¹ na ũrĩa waringire ciama na agĩka maũndũ ma magegania marĩa Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe.

¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũrĩ wonania hinya mũnene kana ageeka ciĩko cia kũmakania ta iria Musa eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ũyũ ũheanĩtwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ũngĩenda kuona kobĩ ya rũtha rũrũ rwa biacara, rora rũrenda-inĩ rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ũtũme marũa kũrĩ: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio nĩ Biblica, Inc., kũhũthĩra mũhũri wa biacara wa Biblica® kũbataraga marũa ma gwĩtikĩrio kuuma kũrĩ Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ũkobie kana ũtambie wĩra ũyũ ũtarĩ mũgarũre, ĩndĩ ndũkagarũre rũri rwa biacara rwa Biblica®. Ũngĩgarũra kana ũkobie wĩra ũyũ, na tondũ wa ũguo ũtuĩke nĩ wĩra mwerũ uumanĩte na ũcio-rĩ, no nginya weheria mũhũri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-inĩ ũcio mwerũ no nginya wonanie nĩ maũndũ marĩkũ ũgarũrĩte, na ũtarĩrie wĩra-inĩ ũcio ta ũũ: “Wĩra wa kĩhumo warĩ wa Biblica, Inc. na ũheanĩtwo tũhũ ng’enda-inĩ cia www.biblica.com na open.bible.”

Kĩmenyitha kĩa Mwene-wĩra no nginya kĩaandĩkwo iratathi rĩa kĩongo kĩa wĩra kana rĩa ũhoru wa Mwene-wĩra ta ũũ:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wĩtikĩrie wĩra ũcio mwerũ ũgarũrĩte ũheanwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rũu rwa CC BY-SA.

Ũngĩenda kũmenyithia Biblica, Inc. ũhoru wĩgiĩ ũtaũri waku wa wĩra ũyũ-rĩ, twandĩkire rũrenda-inĩ rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63